Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·—

Slovenski dom

Štev. 177 | V Ljubljani, v sredo, 5. avgusta 1936 | Leto 1.

Izjava drugega revolucijonarnega vodje generala Molla o uspehih, neuspehih in namenih revolucije:

Cilj upornikov: vojaška diktatura

Ceuta, 5. avgusta. o. General Mollo je dal v južni Španiji poročevalcu nemškega poročevalskega urada izjavo, v kateri pravi med drugim, **da ne gre sedaj za upor vojske, marveč za upor vsega španskega naroda, ki je spoznal, v kakšno nevarnost žene deželo komunistično delovanje. Ljudstvo se je dvignilo kakor en mož, je dejal general Mollo, da bi zrušilo lažnivi internacionalizem in privolilo državi mesto, ki ji pripada v krogu prosvetljenh narodov. Špansko ljudstvo želi živeti na podlagi svojega zgodovinskega razvoja in v skladu s svojimi stvarnimi življenjskimi potrebami.**

Vojaške operacije, je nadaljeval general Mollo, se razvijajo po vnaprej določenem načrtu. — **Prvi naskok je sicer prinesel dvojno razočaranje. Mornarica nam je odpovedala pomoč, po drugi strani pa so nas izdali baskiški nacionalisti. To dvoje je podaljšalo boj, ki bi se moral po prvotnem načrtu končati že 26. julija z zavzetjem Madrida. Navzlic tem težkočam, smo mogli večji del čet prepeljati iz Maroka v Španijo. S tem smo začeli zmagoslavni napad z juga.**

Naš operativni cilj je zavzetje Madrida. Naše čete prodirajo postopno, toda zanesljivo.

Ko zavzamemo Madrid, je dejal general Molla, **bomo ustanovili vojaški direktorij. Sestavljen bo iz petih članov. Predsednik bo general, ostali pa bodo člani direktorija. Vprašanje vladavinske oblike nas ne zanima. Želimo uničiti komunizem in zgraditi novo državo na avtoritativni osnovi.**

O sedanjem vojaškem položaju je general izjavil, da je njegovo topništvo v premoči nad komunističnim, da pa je njegovo letalstvo slabejše. Na kraju svoje izjave, pravi general, **da je vzpostavil zvezo med svojo vojsko in vojsko generala Franca.**

Poročilo o položaju

Gibraltar, 5. avgusta. o. Po poročilih angleškega poveljstva v Gibraltarju so se uporniške čete v vseh obalnih mestih južne Španije začele utrjevati, ker v kratkem času pričakujejo skupnega napada vladnih bojnih ladij in letal, katera sta vladi dobavili Francija in Rusija. Po vsej južni Španiji med portugalsko mejo in med Sredozemskim morjem organizirajo desničarski elementi prostovoljske čete pod poveljstvom uporniških častnikov. Te čete bodo vršile varnostno službo, kadar bo vsa redna vojska odšla proti severu. Te čete so nekaka proti utež levičarski komunistični milici.

Prostovo[illegible] tudi dejansko posegajo v boje in so zasedli n[illegible] Lalinea in Asiras, v bližini Malage, pi je še v vladnih rokah. Te čete se v glavnem rekrutirajo iz okolice Jereza.

Čete, ki so prišle in še prihajajo iz Maroka, so zbrane pod poveljstvom polkovnika Cocho v trdnjavi San Roque. 3000 vojakov čaka v Algecirasu, drugih 2000 pa pričakujejo vsak dan iz Maroka. Ti oddelki imajo več lahkih baterij, avtomobilske oddelke in so izborno preskrbljeni s strelivom. Pomorsko oporišče uporniške vojske je v San Fernandu.

Uporniki utrjujejo vse važne točke na obali s protiletalskimi topovi, ker pričakujejo vladnih bombnih napadov.

Poveljnik uporniških bojnih sil, polkovnik Cocho je izjavil, da so uporniki pripravljeni in dovolj močni, da odbijejo vsak napad vladnih čet.

Včeraj so ustrelili štiri poštarje, ki so iz San Roqua brzojavno pošiljali vesti v Malago, tako, da je bila vlada delno poučena o gibanju uporniških čet. **Vladne križarke so včeraj v pristanišče Larrache obstreljevale nemško trgovsko ladjo »Sevilla«, ki pa je k sreči in brez poškodbe ušla. Z ozirom na včerajšnja poročila, da je nemška vlada dejansko že priznala uporniško vlado v Burgosu in da so nemške križarke izkrcale že vojaške oddelke, utegne ta incident roditi hude posledice, ker bodo Nemci za tako izzivanje takoj zahtevali zadoščenje.**

Uporniška vlada obtožuje

Burgos, 5. avgusta. o. Tiskovni urad uporniške vlade je izdal poročilo, v katerem ugotavlja, da so včeraj uporniške čete na vseh frontah napredovale. Kljub obupnim naporom vladnih oddelkov so uporniki ojačili svoje položaje v gorovju Guadarama v bližini Madrida. Prav tako je vojska generala Franca, ki koraka z juga proti Madridu zavzela včeraj več važnejših krajev, katerih imen pa vlada noče povedati. Prav tako so dosegli uporniki znatne uspehe v okolici Saragosse. Na koncu svojega uradnega poročila **obtožuje uporniška vlada madridske in barcelonske čete divjaštva ter barbarstva, ker so brez sleherne potrebe bombardirale z zažigalnimi in plinskimi bombami mesto Palmo na otoku Majorci ter razrušile staro katedralo neprecenljive umetniške vrednosti. Prav tako so vladne čete z bombami porušile cerkev Pilar v Saragossi,** ki je po vladnih poročilih še v levičarskih rokah. Uporniki obljubljajo, da se bodo za ta divjaštva maščevali.

Odločilna bitka jutri

London, 5. avgusta. o. Po zanesljivih vesteh, ki jih prejemajo iz Španije londonski krogi, je položaj zdaj v glavnem tak, da je treba pričakovati odločilnega spopada med vladnimi in uporniškimi četami na severnem bojišču okrog prelaza Leon. Vlada z vso naglico maši vrzeli med svojimi četami in jih skuša čim bolj oborožiti. Uporniki bodo na severu delali v tesni zvezi z nacionalisti iz baskiških pokrajin in s prostovoljskimi fašistovskimi četami. Vrh tega so uporniki še precejšen del marokanskih čet prepeljali po morju okrog polotoka in jih izkrcali v Asturiji. Ko bo odločena bitka na severu, za katero so prepričani uporniki, da jo bodo dobili, bodo naskočili Madrid, ko bo obroč okrog njega čisto sklenjen in jim bo mesto padlo v roke brez posebnega boja.

Točnega položaja in razmerja na frontah ni mogoče zaradi pretiranih in docela nasprotujočih si poročil z obeh strani mogoče podati.

Vlada pravi, da zmaguje

London, 5. avgusta. Britanska admiraliteta razglaša, da je prevoz britanskih državljanov, ki so hoteli zapustiti Španijo, dejansko končan. Možno je, da so še ostale v španskih vodah nekatere britanske trgovske ladje. Položaj na Španskem je po poročilih britanskih vojnih ladij iz španskih voda takle: V Barceloni je na videz mir, čeprav računajo z najtežjimi možnostmi. V Gijonu uporniške ladje še zmerom obstreljujejo mesto. V Valenciji vlada popoln mir. Danes je prvič vozil spet tramvaj. Po ulicah stopajo ljudje oboroženi s puškami, toda miru niso nikjer kršili. V Vigu, Coruni, Ferolu in nekaterih drugih krajih vlada na videz mir.

Barcelona, 5. avgusta. AA. Havas: Z aragonskega bojišča poročajo, da prodirajo vladne čete dalje proti Saragossi in da potiskajo nazaj vladne čete, ki so začele ofenzivo. Uporniki so hoteli zavzeti Cartago, ki je važno prometno križišče. Cartago so te dni zavzele vladne čete. Prav tako so vladne čete zavzele vas Lasaidu, 47 km od Saragosse. Istočasno prodira druga vladna kolona v severovzhodni smeri proti Saragossi. Kolona je zavzela Cietamo.

Po poročilih vlade, prenaša rušilec Admiral Mirada z več vladnimi vodnimi letali vladne čete na otok Malorko, da pripravijo napad na upornike v Palmi. Doslej so na ta način v bližini Mahona izkrcali 500 mož.

Včeraj dopoldne je odletelo iz Pariza v Španijo z letališča Bourgeta neko špansko vladno letalo s 380 kg seruma zoper tetanus.

Pri Somosieri so uporniki včeraj zjutraj prešli v napad. Delavci, ki branijo ta odsek, so dali hud odpor. Boj jetrajal ves dan. Končal se je s porazom upornikov, ki so pustili na bojišču 3000 mrtvih. Vladne čete so izgubile v tej bitki 80 mož.

Umik upornikov po bitki se je izpremenil v divji beg. Mnogi uporniki so se pri tej priliki pridružili vladnim četam. V merodajnih krogih računajo, da bodo vladne čete še ta teden zadale upornikom na Leonskem prelazu odločilen udarec.

Tetuan, 4. avgusta. AA. Prihod nemške križarke »Deutschland« v ceutske vode ni presenetil, ker so o tem obisku govorili med uporniki že nekaj dni. Prišla je tja vprav med bitko, da so vladne čete morale obstreljevanje ustaviti. Neka ugledna diplomatska osebnost je pri tej priložnosti izjavila:

Nekaj je še hujše od prihoda nemške križarke »Deutschland« v Ceuto. **To je obisk, ki ga je poveljnik križarke napravil pri vrhovnem poveljniku španskih upornikov generalu Francu.**

Uporniki tudi zmagujejo

Sevilja, 5. avgusta. Štab generala Queipa de Llana je sporočil po radiu, da so uporniki pred Saragosso zadali vladnim četam hud poraz. Poročilo pravi tudi, da so v Seviljo prispela poročila o tem, da smatra diplomatski zbor v Madridu soglasno, da je položaj vlade v prestolici nevzdržen. —

Iz štaba generala Queipa de Llana so izdali poročilo po radiu, da so uporniki potolkli vladno prostovoljsko kolono, ki je krenila iz Ciudad Reala. Prostovoljci so imeli 200 mrtvih.

Pariz, 5. avgusta. Posebni poročevalec DNB v Sevilji poroča, da prodira večji oddelek uporniških čet iz Zamore proti Madridu, da okrepi čete, ki jim poveljuje general Mollo v okolici španske prestolice.

Potrjuje tudi vest, da so se čete v obmorskem mestu Castellonu de la Llane uprle zopar madridsko vlado. Mesto je trdno v rokah uporniških čet.

DNB je dalje dobil vesti, da so se tudi v Valenciji uprle vladne čete in zapustile svoje vojašnice ter se umaknile v okolico mesta. Vladi zvesti oddelki so zasedli prazne vojašnice.

General Quiepo de Llana je po radiu objavil to vest in pri tej priložnosti izjavil med drugim: **Dejstvo, da špansko vojno ministrstvo razglaša, da je razpustilo dva pehotna polka in en polk konjenice garnizije v Valenciji, najbolje dokazuje, kakšno je dejansko razpoloženje in kakšen duh vlada v španski vojski.**

Radijska postaja v Tetuanu, je razglasila, da je tretji tujski polk pripravljen za prevoz v Španijo. Polk bo okrepil vojsko generala Queipo de Llana.

Begunci prihajajo

Genova, 5. avgusta. AA. (Stefani.) Italijanska ladja »Tevere« s 700 begunci, tujimi državljani, je prispela iz Španije. Med begunci je 250 nemških državljanov.

Nemška vojna ladja »Fulda« je pripeljala v Genovo večje število tujih državljanov iz Španije. Poleg teh je ladja pripeljala iz Španije tudi večje število španskih redovnikov in redovnic. Španski begunci pripovedujejo strašne stvari o razmerah v španskih mestih, ki so v rokah vlade. V teh mestih so vprizorili komunisti lov na vse duhovnike in industrijce in jih ubijajo na cestah in v njihovih stanovanjih.

Zaradi nevarnosti kumunistične vstaje razpust parlamenta, izjemna sodišča in

vojno stanje v Grčiji

Atene, 5. avg. m. Sinoči ob 12 je v Grčiji izbruhnila splošna stavka. Da bi se po mestih, posebno v Atenah, obvarovali red in mir, so krožile povsod močne policijske patrulje. Vsako zbiranje v skupinah je bilo strogo prepovedano. Včeraj popoldne je bil poklican na dvor predsednik vlade Metaksas, ki je vladi poročal o političnem stanju, pa tudi o ukrepih, ki jih je vlada podvzela za čas stavke, da kje ne bi prišlo do krvavih nemirov. Po daljši konferenci, ki jo je imel Metaksas z notranjim ministrom in drž. podtajnikom v vojnem ministrstvu, je predsednik vlade sklical sinoči sejo vlade. Da bi se preprečili morebitni incidenti tudi po ostalih grških mestih, je dala vlada posameznim guvernerjem potrebna navodila, v katerih jim naroča, naj bodo pri svojem postopanju tolerantni, toda v nobenem primeru slabi in popustljivi.

Ker je vlada ugotovila, da je po vsej državi razpredeno resno organizirano komunistično gibanje, ki grozi povzročiti prelivanje krvi, je s popolnim odobravanjem Nj. Vel. kralja razglasila:

izredno stanje in nagli sod. Javnost je sprejela ta sklep zelo ugodno. Po vsej državi vladata popoln red in mir. Poslanska zbornica je razpuščena. Dan novih volitev še ni določen.

Našička afera pred kas. sodiščem

Zagreb, 5. avgusta. m. Tukajšnje kasacijsko sodišče, ki je razpravljalo o pritožbi obtožencev Aleksandra Zora, dr. Nikole Nikiča, dr. Dragoljuba Jevremoviča in ostalih, ki so bili obsojeni v znani našički aferi v Osjeku, je oprostilo obtoženca v tej aferi Nikola Nikiča, bivšega ministra, in poslanca Jevremoviča. Pri obtoženih Nikiču in Jevremoviču se je sodišče postavilo na stališče, da narodni poslanci niso državni uradniki v smislu par. 14. kaz. zak. in da se radi tega ne morejo smatrati začasa izvrševanja poslanskega mandata kot državni uradniki. Na podlagi tega je kasacijsko sodišče tudi oprostilo Nikiča in Jevremoviča Kasacijsko sodišče se je postavilo tudi na stališče, da lažno ukinjevanje Alaksandra Zora kot glavnega knjigovodjo Našičke ne predstavlja prevare. Zato mu je znižalo kazen od 8 let robije na 8 mesecev zapora, Adolfu Šlepingerju pa od 7 let robije na 8 mesecev zapora. Proti njima in proti nekaterim drugim obtožencem se bo vršila še znova razprava.

Železniška nesreča v Bolgariji

Sofija, 5. avg. AA. (DNB) V bližini postaje Sv. Vrač se je pripetila železniška nesreča. Potniški vlak je skočil s tira, ko je vozil čez most nad izsušeno reko. V globino so strmoglavili štirje potniški vagoni. Nekaj vagonov je obviselo v zraku. Ranjenih je 15 oseb, od teh osem težko.

OBIŠČITE od 1. do 9. avgusta 1936

JUBILEJNI

5. MARIBORSKI TEDEN

POD POKROVITELJSTVOM NJ. KR. VIS. KRALJ. ANDREJA

(50% popusta na železnicah od 30. julija do 11. avg. 1936)

Velika gospodarska in kulturna revija!

Industrija - Tekstil - Obrt - Trgovina - Kmetijska razstava - Pokušnja vin - Velika gasilska razstava in gasilski kongres - Jadralno in motorno letalstvo - Protiplinska obramba - Filatelistična razstava in borza znamk Zgodovina - Umetnost - Socijalno skrbstvo - Tujski promet - Žena v obrti - Modna revija - Akvaristična - Kunoserejska - Golobarska razstava - Kongresi - Koncerti - Sport - Veselični park na razstavišču.

Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji... Zeleno, romantično Pohorje... Gostoljubni, lepi Maribor... *Vas vabijo!*

Novi - stari odbor JUU

Novi Sad, 5. avg. m. Včeraj popoldne je bilo nadaljevanje učiteljskega kongresa v Novem Sadu, ki je bilo pa zelo burno. Posebno ostro je napadel sedanjo upravo Blagoje Stefanovič iz Belgrada, predvsem podpred. Učiteljskega udruženja Dimitrijeviča. Med njegovim govorom je prišlo do ostrih prerekanj med posameznimi skupinami učiteljskih delegatov. Nemira in kričanja v dvorani je bilo toliko, da nihče ni mogel slišati govornikovih izvajanj. Zvečer so prišle na vrsto tudi volitve novega odbora ter je bil znova izvoljen za predsednika Učiteljskega združenja Ivan Dimnik in ostali člani njegove liste. Dimnik je dobil od 373 glasov 286. Z druge liste je izvoljen samo njen nosilec Dragiša Mihajlovič iz Kragujevca.

London, 5. avgusta. m. Med velikim številom uglednejših predstavnikov visoke angleške družbe, ki bo spremljala kralja Edvarda VIII. na njegovem potovanju po Dalmaciji, bo tudi vojni minister v sedanjem Baldwinovem kabinetu dr. Duff Cooper.

Najnovejše iz Španije

Pariz, 5. avg. AA. (Stefani.) Na Španskem poslaništvu v Parizu in v organizacijah ljudske fronte so začeli zbirati francoske prostovoljce. Po drugi strani pa sprejema odbor za Mednarodno rdečo pomoč zdravnike in bolničarje, ki se prijavljajo kot prostovoljci za Španijo.

Gibraltar, 5. avgusta. AA. (Havas.) Angleški begunci iz Tangerja pravijo, da je v tamošnjem pristanišču sedaj 9 italijanskih letal, 3 nemška vodna letala, nemška križarka »Deutschland« in nemška torpedovka »Luchs«. Begunci pa ne trdijo, da bi bila ta letala in vojne ladje v službi šefa upornikov generala Franca.

Sevilja, 5. avg. AA. (Havas.) General Queipo de Llano snoči ni izdal vsakodnevnega uradnega poročila o poteku vojaških operacij, pač pa samo demanti, v katerem pravi, da so snočnje vesti iz Madrida, Barcelone in Valencije neresnične.

Badajoz, 5. avg. AA. (Havas.) V vsej pokrajini Badajoz vlada popoln mir. Kolona, ki je krenila iz Badajoza, je imela pri San Ollale v pokrajini Huelvi boj z uporniki. Med bojem je vladna kolona dobila ojačenja. Uporniki so bili poraženi. 50 upornikov iz vrst civilnih gardistov se je vladnim četam udalo.

4 leta robije za brezsrčno mater

Maribor, 4. avgusta.

V današnjem »Slovenskem domu« smo poročali o razpravi proti Gizeli Sabotinovi, ki je bila obtožena, da je umorila svoje petmesečno dete, ki ga je vtopila v skledi vode. Danes se je zagovarjala pred velikim senatom radi umora. Dejanje je priznala, zagovarjala pa se je s težkimi razmerami, zaradi katerih ni mogla preživljati otroka in s strahom, ki ga je imela, da ne bi njen bodoči mož izvedel, da mu prinaša v zakon nezakonsko dete. Obsojena je bila **na štiri leta robije.** Senatu je predsedoval vss. dr. Tombak, prisedniki so bili dr. Senjor, Habermuth, dr. Čemer in Kolšek. Obtožbo je zastopal državni pravdnik dr. Hojnik. Obtoženka je sodbo sprejela.

Nihče se ne bo vmešaval v španske boje...

če bo Moskva umaknila svoje prste iz Španije

London, 5. avgusta. o. Včeraj je francoski odpravnik poslov ponovno interveniral v angleškem zunanjem ministrstvu naj se angleška vlada odloči, kakšno stališče bo zavzela do francoskega predloga, **da se evropske velesile obvežejo, da se ne bodo vmešavale v španske zadeve.** Po francoskem prepričanju je zdaj skrajni čas za to, ker se kažejo nevarni znaki, da bi se španski domači spor lahko razvil v evropski spopad. **Francija utemeljuje svojo zahtevo s tem,** da grozi nevarnost njenim kolonijam predvsem Maroku, ker uporniški poveljniki z orožjem, katero dobivajo od evropskih držav, oborožujejo domačine v španskem Maroku, kar bo slabo vplivalo na razpoloženje domačih prebivalcev tudi v francoski koloniji.

S podobnimi zahtevami se je tudi berlinski francoski poslanik obrnil na nemško zunanje ministrstvo. Nemški zunanji minister Von Neurath pa je odgovoril, da Nemčija takoj privoli v ta sklep, če tudi sovjetska Rusija sprejme nase to obveznost in obljubi, da se špansko državljansko vojno ne bo v nobenem oziru vmešavala. Kakor je znano, je prav dejanska in moralna moč Moskve izzvala vmešavanje drugih evropskih držav, ki jim ni na tem, da bi boljševiki imeli svojo podružnico v Evropi. Francoska vlada je dala navodila tudi svojemu poslaniku v Moskvi, naj skuša doseči pristanek boljševiške vlade na to nemško zahtevo.

Angleška vlada se v glavnem strinja s francosko, toda zahteva, da se sporazumu o nevmešavanju v španske zadeve pridružijo tudi Italija, Portugalska in Nemčija. Brez privoljenja teh je vsak sporazum nemogoč in jalov.

Politični krogi pa so mnenja, **da angleška vlada v nobenem primeru ne bo mogla prepovedati izvoza orožja,** ne v Španijo, ne komur drugim, ker je treba smatrati orožje za predmet proste trgovine. Če se bo na to stališče postavila tudi vlada, potem bo stvar ostala ista. Ne eni, ne drugi vojskujoči se strani v Španiji ne gre toliko za vojaško pomoč, kakor za hitro in uspešno oskrbovanje z orožjem.

Londonski »Morningpost« opozarja na to, da je mogoče orožje iz Velike Britanije izvesti samo s posebnim dovoljenjem. Angleška vlada doslej še ni dala nobenemu podobno dovoljenje. **Razen tega opozarja list na to, da se v Sovjetski Rusiji vrše veliki javni shodi, na katerih zbirajo prispevke za špansko ljudsko fronto.**

»Daily Herald« pravi, da so imeli včeraj mnogi člani angleške vlade med seboj živahne telefonske razgovore. **List piše dalje, da je Italija poslala v Španijo mnoge svoje oficirje** z letali na pomoč **španskim upornikom. Rimski listi so včeraj pisali celo o francoskem ultimatu.**

Četrti dan največjih tekem

Čeprav vreme ni posebno naklonjeno tekmam, je vendar stadion skoraj vsak dan zaseden in državni kancler Hitler, ki je do sedaj še vsak dan bil na stadionu in osebno čestital vsakemu zmagovalcu, s svojo navzočnostjo kaže, koliko je Nemčiji na tem, da dobijo vsi kar najugodnejše vtise z XI. olimpijskih iger.

Včerajšnje finalne tekme so dale naslednje rezultate:

100 m finale dame: 1. Stephens (Amerika) 11.5 (olimpijski in svetovni rekord); 2. Walasiewicz (Poljska) 11.7; 3. Kraus (Nemčija) 11.9.

Finale v skoku v daljavo: Predtekmovanja v skoku v daljavo so se vršila že dopoldne. Startalo je 45 tekmovalcev, od katerih so se v finale plasirali samo oni, ki so skočili najmanj 7.15. Naš zastopnik v tej disciplini, dr. Buratovič, ki je skočil dopoldne, je scer izboljšal naš državni rekord, vendar je bilo to mnogo premalo, da bi prišel v finale. Skok niso merili, ker je bil nekaj manj kot predpisana mera 7.15, vendar pa več kot pa 7 m. 1. Owens (USA) 8.06 m (nov olimpijski rekord); 2. Long (Nemčija) 7.87 m; 3. Taima (Japonska) 7.74 m; 4. Maffei (Italija) 7.73 m; 5. Clark (USA) 7.60 m; 6. Leichum (Nemčija) 7.52.

Tej točki je sledil finale v teku na 800 m. V finale se je plasiral od Evropejcev samo Italijan Lanzi in Poljak Kucharski, dočim je bilo ostalih sedem zastopnikov novega sveta. Zmagal je Wooduff (Amerika) 1:52.9; 2. Lanzi (Italija) 1:53.3; 3. Edwards (Kanada) 1:53.6; Kucharski (Poljska); 5. Hornbostel (Amerika) in 6. Williamson (Amerika).

Sledili so predteki na 5000 m. V treh predtekih so zmagali: Geratti (Italija) 16:01; Jonson (Švedska) 14:54. V prvem predteku je startal tudi naš Ive Krevs, ki je s časom 15.38 premagal še 5 drugih.

Za zaključek je še sledil na olimpijskem stadionu nastop norveških tekmovalcev.

Včeraj so bile tudi finalne borbe v floretu, kjer je italijansko moštvo premagalo francosko moštvo in si tako priborilo prvo zlato kolajno na letošnjih olimpijskih igrah.

V metu diska pri damah je zmagala Nemka Maier, ki je s 47.63 m postavila nov olimpijski rekord; 2. Wajovna (Poljska) 46.22 m; 3. Mollenhauer (Nemčija) 39.90 m; Nakamura (Japonska); 5. Mineshima (Japonska); 6. Lundstrom (Švedska). Nemci so zmago svoje zastopnice navdušeno pozdravljali.

Včeraj so se vršili **predteki v teku na 200 m.** Najboljši čas je postavil zopet fenomenalni črnec Owens, ki je tekel kljub slabemu terenu in malo razmočenem nov olimpijski rekord z 21.1. Dalje pridejo še v finale Beweren (Holandska) 21.4; Osendar (Holandska) 21.5; Humper (Kanada) 22; Hanni (Švica) 21.9; Phee (Kanada) 21.8; Packard (Amerika) 21.6; Robinson (Amerika) 21.6.

Končno je bil še dramatičen finale v teku na 400 m z zaprekami: 1. Hardin (Amerika) 52.4, White (Filipini) 52.7. 3. Mantikas (Grčija) 52.9.

Gostovanje ljubljanske opere v Rogaški Slatini

Narodno gledališče v Ljubljani (opera) je uprizorilo v Rog. Slatini dvoje opernih predstav. Izvajani sta bili »Traviata« Jožefa Verdija in »Madame Butterfly« Jakoba Puccinija. Predstavi sta se vršili v soboto 1. in v nedeljo 2. avgusta ob 20.30 v dvorani zdraviliškega zvočnega kina. Glasbeno vodstvo obeh predstav je bilo v veščih rokah dirigenta ljubljanske opere Antona Nefata. Kot solisti so nastopali: Zlata Gjungjenac, Mila Kogejeva, Nuša Španova, Pavla Škrjančeva; Jože Gostič, Vekoslav Janko, Anton Perko, Zorko Bekš, Sekula Alojzij. Orkester je bil sestavljen iz članov zdraviliškega orkestra, pomnožen z nekaterimi godbeniki, večina pa jih je bilo članov Narodnega gledališča v Ljubljani. Zborovski del so prav tako izvajali člani ljubljanske opere.

Predstavi sta povoljno uspeli v zadovoljstvo občinstva in zdraviliške uprave. Zlasti se je odlikovala Zlata Gjungjenac kot Madame Butterfly, ki je ena izmed njenih najuspelejših kreacij. Njeno doživljanje uloge je bilo tolikšno, da je poslušalstvo zapuščalo predstavo s solzami v očeh. Jože Gostič kot F. B. Pinkerton ni hotel prav nič zaostajati za svojo očarljivo partnerico.

Predvsem nas je zanimalo, kakšne so akustične razmere v zdraviliški kino-dvorani, ki ni bila zidana prvotno v tej obliki, temveč so jo nekajkrat prezidavali. Zato ne predstavlja enotnega akustičnega okolja. To se je jasno izpričalo pri obeh omenjenih opernih predstavah. Prav dobro je bilo slišati orkester, ki je tvoril nekakšno zvočno steno pred odrom. Skozi njo pa so prodirali le odličnejši pevski solisti, medtem ko so se ostali zlili v orkestralno gmoto. Zlasti je bilo to mogoče neizpodbitno opazovati pri predstavi »Madame Butterfly«. V tako obilni meri pa ni tega občutila prozornejša Verdijeva instrumentacija »Traviate«. Vse te nedostatke dvorane bi bilo menda možno odpraviti z majhnimi strokovnjaškimi adaptacijami.

Omeniti moramo odlično deklamacijo Zlate Gjungjenac, ki je prišla do popolne veljave, a tudi ostali solisti so se v tem oziru primerno uveljavljali. S tem so dokazali, da sta obe deli italijanskih romantičnih mojstrov sposobni doseči velik uspeh pred mednarodnim forumom tudi v našem jeziku, ki ga mnogi naši pevci smatrajo neprimernega za izvajanje umetne pevske kulture. Toda pomisliti moramo, kako malo prikladen je n. pr. nemški jezik za belkantistično petje, in vendar ne prihaja nobenemu Nemcu na um, da ne bi smatral svotovno znana dela operne literature odlična tudi takrat, kadar jih sliši v nemškem prevodu, ki ga v velikem številu z ožitkom poslušajo tudi predstavniki drugih narodov (n. pr. Salzburger Festspiele). Pomisliti pa moramo, da ima naš narod ogromno število prelepih liričnih spevov, ki so doslej še vse druge narode pripravili do ganotja in so se jim neizbrisno vtisnili v spomin. In vsak naš človek, ki na to le malo pomisli, ne more nikdar več podvomiti o muzikalnosti našega jezika in bo vedno ponosen na njegovo lepoto.

Občinstvo, ki je obakrat napolnilo dvorano, je z napeto pozornostjo sledilo glasbenima predstavama. Med navzočniki smo videli pripadnike najrazličnejših narodnosti: poleg Jugoslovanov Čehoslovake, Ruse, Poljake, Bolgare, Madžare, Avstrijce, Nemce, Rumune, Švicarje, Grke, Špance, Francoze, Italijane, Angleže, Dance, Egipčane, Amerikance itd. Ob koncu dejanj in zlasti na koncu predstave je po dvorani odmevalo neprikrito navdušenje. V znak priznanja so izvajalci prejeli obilo cvetja.

Končno ne smemo pozabiti uvidevne zdraviliške uprave v Rogaški Slatini, ki je kljub mnogim gmotnim žrtvam izvedla organizacijo obeh prireditev. S tem je pripravila zdraviliškim gostom lepotni užitek in izvajalcem možnost uveljavljanja. Uspehi so pokazali, naj zdravilišče s to prakso nadaljuje in zato ne dvomimo, da bomo tudi prihodnje leto slišali našo opero v Rogaški Slatini.

H. R.

Za delavski azil v Celju

Celje, 4. avgusta.

Sedanji celjski mestni svet polaga pri svojem delu prav posebno važnost na reševanje celjskih socialnih problemov. Že v prvem letu svojega delovanja more pokazati nadvse posrečeno potezo svojega dela: Mestno zavetišče v Medlogu, kamor se bodo kmalu preselili vsi najpotrebnejši celjski meščani, ki sicer ne vedo, kako bi preživeli jesen svojega življenja. Poleg mestnega zavetišča je sedanji mestni svet začel takoj v začetku tudi akcijo za gradnjo delavskega azila in da bi zgradil novo uradno poslopje OUZD, ker so dosedanji prostori neprimerni in premajhni. Za novo poslopje OUZD je pripravljena dati mestna občina na razpolago brezplačno zemljišče, Delavski azil bo pa občina zgradila sam pod pogojem, da dobi od Javne borze dela 2,000.000 din brezobrestnega posojila. Načrti za azil so že napravljeni in jih je odobrila Javna borza dela v Ljubljani, ki je že tudi odobrila posojilo v znesku 2,000.000 din, a je centralni odbor za posredovanje dela v Belgradu znižal posojilo na 1,500.000 din, s čemer je onemogočil izvedbo projektiranega načrta. V poslopju Delavskega azila bi se nahajali uradni prostori za Borzo dela, prenočišča za potujoče delavce (moške in ženske) ter prepotrebno javno kopališče.

Akcijo mestne občine celjske je pozdravilo celokupno prebivalstvo mesta Celja in okolice, prav posebno so pa pozdravile akcijo za zgraditev Delavskega azila vse strokovne organizacije, ker so smatrale, da je izvedba tega načrta za delavstvo in nameščenstvo velike važnosti.

Da se kljub temu prepriča merodajne faktorje v Belgradu o nujni potrebi takega delavskega azila, kakor je nameravan po načrtih mestne občine in da se doseže potrebno brezobrestno posojilo 2,000.000 din ter da se stvar čim prej uresniči in nič več ne odlaša, je sklicalo celjsko poverjeništvo Delavske zbornice danes zvečer v Delavski zbornici plenarno sejo vseh celjskih delavskih, nameščenskih in obrtniških strokovnih organizacij. Seje so se udeležili tudi številni člani mestnega sveta z županom g. Mihelčičem na čelu. Sejo je vodil dopisnik Delavske zbornice v Celju g. Vodopivec. Navzoči župan g. Mihelčič je poročal o dosedanjem delu mestne občine v zvezi z zidavo Delavskega azila in o intervencijah v Belgradu. Nato je o potrebi novega poslopja OUZD govoril član mestnega sveta g. Gologranc, nakar je k temu važnemu vprašanju podal potrebna pojasnila še župan g. Mihelčič. Nato so govorili še gg. Pibrovec, Drole in Hočevar, ki so vsi poudarjali nujno potrebo zgraditve Delavskega azila kakor tudi novega poslopja OUZD. Ker je za sedaj najaktualnejše vprašanje Delavskega azila, s katerega gradnjo namerava začeti mestna občina že letos, so vsi navzoči zastopniki vseh strokovnih delavskih, nameščenskih in obrtniških organizacij — 20 po številu — podpisali resolucijo, ki bo odposlana na vsa merodajna mesta tako v Celju, Ljubljani in Belgradu.

Resolucija navaja med drugim dejstvo, da se je mestna občina v Celju pogajala s centralo Javne borze dela v Ljubljani za brezobrestno posojilo v znesku 2,000.000 din, s katerim se je mestna občina zavezala v Celju sezidati Delavski azil po načrtu, ki je bil odobren od Javne borze dela v Ljubljani. V tem azilu bi se nahajali uradi javne borze dela, prenočišča za potujoče delavce moškega in ženskega spola in prepotrebno javno kopališče. Mestna občina se je obvezala, da bo vzdrževala Delavski azil, plačevala redno anuiteto in krila eventuelni poslovni primanjkljaj. Vse delavske in nameščenske strokovne organizacije v Celju in okolici so mestno občino pri tej akciji krepko podprle, ker so smatrale, da je izvedba tega načrta za delavstvo in nameščenstvo velike važnosti. Nadalje pravi resolucija, da je Centralni odbor za posredovanje dela v Belgradu od Javne borze dela v Ljubljani že odobreno posojilo v znesku 2,000.000 din znižal na 1,500.000 din, in s tem onemogočil izvedbo načrta. Zaradi tega zahteva resolucija:

1. da centralni odbor za posredovanje dela v Belgradu brez vsakih pridržkov odobri sklep Javne borze dela v Ljubljani;

2, da se mestni občini v Celju takoj da na razpolago potrebna denarna sredstva, da bo mogla čim prej začeti z izvedbo projektiranega načrta v celoti.

Kakor smo pozdravili akcijo mestne občine, ki se ni ustrašila začeti z delom za zgraditev Delavskega azila v Celju, pa je pri tem naletela na težave, ki so pa prav lahko premostljive, prav tako pozdravljamo odločen korak vseh strokovnih organizacij, ki so s svojim korakom dokazale, da razumejo resna stremljenja sedanjega mestnega sveta in želimo, da bi tudi vsi merodajni faktorji tako v Ljubljani in Belgradu uvideli nujno potrebo take socialne institucije za Celje kakor je Delavski azil in da bi se moglo začeti z deli že letos.

Varujmo naše starinske zanimivosti

Skoro vsi narodi verno čuvajo in hranijo svoje starinske zanimivosti. Popravljajo jih, da ostanejo po možnosti kakršne so bile. Tudi Slovenci ne zaostajamo za drugimi narodi v tem oziru, vendar se pa zdi, da na nekatere stvari le premalo pazimo. Tudi Dolenjci imamo v svoji pokrajini veliko zanimivosti iz davne pretekle dobe, ki so vredne, da se ohranijo še potomcem. Ena izmed mnogih so naši gradovi, saj je Dolenjska znana kot »Dolina gradov«. In res zlepa kje ne nahajamo na razmeroma tako majhnem kosu zemlje toliko ponosnih gradov, teh tako zgovornih prič naše preteklosti, kot vprav na Dolenjskem. Mnogo teh gradov je trdnih, mnogo jih je že popolnoma zginilo s površja zemlje, nekaj pa jih je, ki počasi propadajo, ker ni nikogar, da bi jih vsaj za silo popravljal. Tako je popolnoma propadel znameniti in eden najlepših dolenjskih gradov, ponosni Mehovski grad, ki leži že blizu 350 let v razvalini in od katerega — vsaj kolikor je znano — ni ohranjena, razen Valvasorjeve, nobena druga slika. (Morda kje na cerkvenem podstrešju podgrajske cerkve od kakega starega bandera?) Prav tako kot Mehovski, razpada sedaj tudi grad Luknja pri Prečini. Zunanje stene deloma še stoje, dočim je notranjost tako razpadla, da ni več varno stopiti v grad. Grad je last novomeškega trgovca g. Seidla, ki ga — umljivo — sam ne more popravljati. Zato pa bi se moral kdo drugi za stvar zavzeti, dokler ne bo popolnoma prepozno. Celjani so tudi spoznali potrebo ohraniti stari in slavni Celjski grad ter so dali popraviti in restavrirati, kar se še da. Ali bi ne bilo prav, da bi se tudi za luknjiški grad nekdo zavzel — dokler je še čas?

Licitacija za univerzitetno knjižnico v Ljubljani

Ljubljana, 5. avgusta.

A. A. Vsa naša javnost težko pričakuje začetka gradbenih del pri univerzitetni knjižnici v Ljubljani. V ponedeljek je bila prva licitacija po novem načrtu, dočim je bila po starem načrtu tudi že licitacija, ki pa ni bila odobrena. Na licitaciji, so se oddajala težaška, betonska, železobetonska in zidarska dela za 5,387.000 Din, nadalje kamnoseška dela, ki so bila proračunana na 502.000 Din in dobava umetnega kamna v višini 1,064.000 Din.

Dočim se je prve licitacije, ki ni bila odobrena, udeležilo zadostno število podjetnikov in je zato delo tudi sicer med podjetniki vladalo veliko zanimanje, so za sedanjo licitacijo iz nepojmljivega razloga izgubili naši podjetniki zanimanje. Za gradbena in zidarska dela sta prijavila le gradbeni podjetji Tomažič in Curk, tako da licitacija za ta dela ni uspela. Nasprotno pa so pokazali precejšnje zanimanje kamnoseki, med katerimi je ponudilo podjetje **Fran Kunover 5.03** popusta, tako da znaša izlicitirana vsota za kamnoseška dela 477.000 Din. Za dobavo in obdelavo umetnega kamna je ponudilo 4 popusta podjetje **Gradidom**, ki je izlicitiralo to dobavo za 1,021.000 Din.

Banska uprava bo težaška, betonska in zidarska dela drugič razpisala v skrajšanem roku 10 dni, tako da bo licitacija 21. avgusta. Upamo, da bo vsaj takrat licitacija uspela, tako da bomo končno mogli pristopiti k gradnji težko pričakovane univerzitetne knjižnice.

Presenetljivo nezanimanje podjetnikov za tako veliko gradbeno delo pa jasno dokazuje, da so naši podjetniki najbrž tako dobro zaposleni, da nimajo interesa potegovati se za tako velike gradbe. To je pač edina razlaga, ki jo dobrohotno moremo najti. V bodočih primerih pa bo prav radi tega, da se take javne zgradbe ne bodo zavlačevale radi zasebnih razmer v našem gradbenem podjetništvu, treba **zainteresirati tudi gradbena podjetja izven mej Slovenije.** Upamo, da potem ne bomo čuli nepotrebnih pritožb od prav istih gradbenih podjetnikov radi zapostavljanja domačih gradbenih podjetij.

Kraljica je posredovala za revno delavko

O težkem položaju mariborskega delavstva vedo na najvišjem mestu.

Maribor, 4. avgusta.

Zanimiva in nenavadna zgodba kroži po Mariboru, ki pa ima to posebnost, da je resnična. Pripetila se je te dni ter vzbuja posebno v delavskih krogih izredno pozornost. Zgodba pripoveduje o revni delavki, ki je imela službo v nekem mariborskem industrijskem podjetju. Nenadoma pa je to službo — ne po svoji krivdi — izgubila. Beda je bila velika, iskala je novo delo ter dobila končno zaposlitev v drugem podjetju, kjer pa je bila mezda izredno nizka. Delavkam se tam plačuje

od ure Din 1.50 do 2.50,

kar je v Mariboru in gotovo tudi v Sloveniji najnižja mezda. V prejšnji službi je imela mnogo boljšo plačo, s katero je lažje vzdrževala sebe in družino, za katero mora skrbeti. Z novo mezdo pa ni zaslužila niti za hrano, kamoli še za stanovanje in za druge potrebščine svojcev. Bila je vsa obupana in na vse načine je poskušala, da bi si položaj izboljšala. Bilo pa je vse zaman. Povsod so jo odklanjali, mnoge brezposelne tovarišice pa so jo celo blagrovale za ta skromni košček kruha, ki ga je imela. Končno ji je prišel na misel nov načrt. Sestavila je prošnjo ter jo naslovila

naravnost na našo kraljico.

Obrazložila je v prošnji, kako je izgubila službo, s katero je še nekam izhajala in kako se nahaja sedaj v obupnem položaju. Opisala je tudi sramotne mezde, ki jih prejemajo delavke v podjetju, v katerem je dobila novo zaposlitev. Kako zasluži pri napornem deseturnem delu jedva 15 do 20 dinarjev na dan in to v podjetju, ki slovi kot »narodno«. Z napetostjo je pričakovala, kakšen učinek bo prošnja imela. Te dni pa je nepričakovano prišla rešitev, ki je delavka niti zdaleč ni pričakovala. Prošnja

je imela popolen uspeh.

Iz kabinetne pisarne je dobilo podjetje, pri katerem je bila delavka svoječasno zaposlena, prošnjo, naj jo po možnosti sprejme nazaj. Seveda je lastnik podjetja na podlagi takšnega priporočila delavko brez vsega sprejel nazaj v svoj obrat. Tako se je posrečilo revni delavki, da je s posredovanjem najvišjega mesta dobila zopet primeren zaslužek, s katerim bo lahko vzdrževala sebe in svojce.

Šah v Zemunu

Belgrad, 5. avgusta. m. V dvorani Narodnega doma kralja Aleksandra v Zemunu se je sinoči odigralo drugo kolo nacionalnega šahovskega amaterskega turnirja na katerem je **Lešnik iz Maribora z žrtvijo stolpa postavil svojega nasprotnika v 30 potezi pred neubranljiv mat.** Ostale partije iz A. skupine so končale takole: V igri Matošković (kr. mornarica): Matvejev je slednji v solidni, njemu lastni pozicijski igri premagal svojega nasprotnika. Schreiber iz Subotice je proti Burmistrovu (Belgrad) zašel že v otvoritvi v težave. Njegov nasprotnik je zatem slabo nadaljeval in napravil tako težke napake, da se kmalu moral udati. Igra Filipčič (Belgrad): Prokopljević (Zemun) je končala z remisom. Nekončani pa sta ostali igri Bayer (Osjek): Schwab (Novi Sad), v kateri ima več izgledov na zmago Bayer, in Mužaran (Zagreb): Filipović (Zemun). — **B. skupina:** Inž. Poljakov (Skoplje) je proti Aviroviču (Zagreb) prešel že v otvoritvi v močan napad in je potem z žrtvijo figure odločil igro v svojo korist. Milojčič (Zemun) in Pavlović (Belgrad) sta igrala tipično pozicijsko igro in sta po 35. potezi remizirala. Točko sta si delila tudi Pelva (Vel. Kikinda) in Ninčič (Smederevo). Igrala nista Jurišič (Belgrad) in Živanovič (Belgrad), ker je bil Živanovič zadržan. Igri dr. Ilijič (Novi Sad) Kindij (Belgrad) in **Jonke (Karlovac) Preinfalk sta bili prekinjeni v nejasni poziciji.** V drugem kolu prekinjene igre se bodo igrale danes dopoldne ob 10.

Kralja Petra trg preurejen

Maribor, 4. avgusta.

Sloviti »ringlšpil« na Kralja Petra trgu bo zadela končno zaslužena usoda. Ker ga je sedaj odklonila tudi banska uprava, je dobila mariborska mestna občina naročilo, da predloži nove načrte. Včeraj popoldne se je sestala posebna komisija, katero so tvorili mestni župan dr. Juvan s podžupanom Žebotom, člani mestnega gradbenega odbora, zastopniki avtokluba, predstavniki policije, inženjerji sreskega načelstva ter nekateri stanovalci na Kralja Petra trgu. Komisija se je podala na teren ter na licu mesta razmotrivala, kakšna ureditev trga bi bila najprimernejša. Naposled so se člani komisije zedinili na sledečo najbolj praktično rešitev: Na Kralja Petra trgu se napravi namesto sedanjih treh in kasneje v drugem načrtu dveh projektiranih prometnih otokov en sam otok v obliki velike elipse, ki bo zavzemala sredino trga. Cestišče dobi širino 8 in pol metra, razširijo se tudi hodniki za pešce, promet pa bo na cestah samo enosmeren, tedaj sličen sedanjemu, le da bo enostavnejši, bo pa prav tako izključeval do skrajnih možnosti karambole. Z novo ureditvijo so soglašali tudi stanovalci trga. Kmalu bodo izgotovljeni načrti ter poslani banski upravi v odobritev. Če bodo kmalu odobreni, se bo trg še letos reguliral in uredil.

Požar sredi noči

Celje, 4. avgusta.

V noči od nedelje na ponedeljek je švignil velik rdeč plamen proti nebu in oznanil, da je v Ojstriški vasi v ognju gospodarsko poslopje in pa hmeljska sušilnica posestnice Ane Kos. Goreti je začelo okrog pol druge ure ponoči pod vozom, ki je bil naložen s pšenico in je bilo na mah vse v plamenih, tako da je bilo nemogoče požar preprečiti.

Žalosten pogled je bil na ogromen plamen, ki je neusmiljeno uničil vse, kar je prišlo pod njegovo oblast. Ko je ogenj opravil svoje delo, ni ostalo drugega na kraju, kakor kup razvalin, izpod katerih se še vedno vali smrdljiv dim.

Goreti je začelo, kakor smo že omenili, veliko gospodarsko poslopje s hmeljsko sušilnico vred. Pod hodnikom je stal velik voz, ki je bil naložen s pšenico, ki je bila pripravljena za mlatev. Na podu je bila že omlatena rž in večja množina sena. V gospodarskem poslopju so se nahajali tudi razni poljedelski stroji in orodje. V hlevu se je precej opekel en konj, sicer so pa vso živino rešili nepoškodovano. Požar se je razširil z vso naglico in je bil viden daleč po Savinjski dolini. Kmalu se je nabralo na kraju požara mnogo ljudi. Hitro so prihiteli tudi gasilci, najprej domači, nato pa še iz Kaple in Prekope. K sreči teče v bližini potok Konšica tako, da je bila voda tako rekoč pri rokah in je bilo mogoče zavarovati pred ognjem sosednja poslopja. Svinjak se je vžgal in sta že zgorela dva trama opornika. Gasilcem se je posrečilo, da so požar omejili. V teku ene ure je ogenj opravil svoje pogubonosno delo, vendar so gasilci ostali na kraju požara še naprej, ker se izpod razvalin še vedno vali, kakor smo že omenili, gost dim.

Ogenj je bil, tako se splošno sodi — podtaknjen. Ko je prva oseba opazila ogenj pod vozom, ki je bil naložen s pšenico, in da je o nevarnosti opozorila ljudi, ognja ni bilo več mogoče preprečiti, ker je bilo takoj vse v plamenih. Posestnica Kos ima škode nad 50.000 din, pogorelo je popolnoma gospodarsko poslopje s sušilnico vred. Škoda je deloma krita z zavarovalnino.

Kdo bi bil zločinski požigalec, se zaenkrat še ne ve in ga bo tudi težko dobiti. Prebivalci so v velikem strahu, ker sedaj niti po noči ne bodo varni, ker se vsi boje, da jih bo kar sredi noči zbudil iz spanja plat zvona.

Admira - Ljubljana 4 : 2

Snočnja tekma na igrišču SK Primorja je bila športni dogodek prvega reda. Ta izredna tekma je privabila veliko število gledalcev, bilo jih je okoli 3000, kar pa je spričo renomeja gostujočega moštva vendar malo in Ljubljana najbrž ne bo krila visokih režijskih stroškov

Igra avstrijskega prvaka je morala navdušiti slehernega poznavalca nogometa. Pokazala nam je, kako je treba igrati nogomet.. Moštvo je v celoti izbalansirana enajstorica. Poleg odlične tehnične igre polagajo gostje veliko važnost tudi na to, da izkoristijo vsako priliko pred golom za realiziranje. Platzer v golu je pokazal svojo veliko rutino, vendar dobljenih golov ni mogel držati. Oba vratarja sta brez dvoma imela najtežji stališči radi pomanjkljive razsvetljave pred golom. Branilski par gostov je imel zelo težko stališče napram dobro razpoloženemu napadu domačih in mu je v gotovih kritičnih situacijah le velika rutina pomagala, da je uspešno čistil. Krilska vrsta je poglavje zase. Njen odlični plasman in točno podajanje napadu, je dalo moštvu videz homogenosti. V napadu gre žoga čudovito od moža do moža in se ne strelja prej, dokler se ne pride na čisto.

Moštvo Ljubljane je odigralo kakor so vsi želeli in dokazalo, da bo igralo v državnem prvenstvu brez dvoma zelo važno vlogo. Naši fantje so bili sicer v tehničnem pogledu slabši, vendar so ta minus nadomestili s požrtvovalnostjo tako, da je bila igra ves čas odprta, živa in zanimiva ter je ljubljanska publika brez dvoma prišla na svoj račun. Rožič v golu ni imel ravno preveč posla, vendar je nekatere stvari odlično rešil. Na dobljenih golih pa ga ne zadene nobena krivda. Branilc sta opravila sicer mnogo težkega posla, toda Žitnik II. radi premale rutine ni posvečal dovolj pažnje na predore in bi drugi mož na tem mestu mogoče preprečil kak gol. Half-linija je bila najslabši del moštva, kar je spričo nasprotnega odličnega napada razumljivo. Najboljši je bil Boncelj, ki se je popravil v drugem polčasu, dočim Sočan ni dorastel svoji nalogi. Kukanja pa je večkrat veliko prepočasen. V napadu je bila najboljša desna stran, kjer je Lah odlično zalagal svoje krilo. S te strani sta padla tudi oba gola. Tudi Jug je pokazal, da je dobro levo krilo — če hoče —, le škoda, da je Jež v zvezi popolnoma odpovedal ter kvaril zrele situacije. Če bi na tem mestu igral Pepček, bi nas naši fantje mogoče še ugodneje presenetili. V celoti pa so vsi mnogo grešili z predolgim zadrževanjem žoge. Ravno v tem pogledu so gosti pokazali sijajno točnost, hitrost in preciznost.

Ljubljana danes

Koledar

Koledar. Danes: sreda, 5. avguste: Marija Snežnica; Ožbolt. Jutri: četrtek, 6. avg. Sprem. Krist.; Sikst.

*

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta št. 20 in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta.

*

Ministrstvo pošte, telegrafa in telefona je z odredbo br. 62.847 od 29. julija t. l. za poletni čas (1. IV.—30. IX.) skrčilo na poštah službo s strankami od 8 na 7 ur na dan. Odslej bodo pošte s službo »L« poslovale poleti v času 8—12 in 15—18.

Nogometnim sodnikom. V četrtek, 6. t. m. naj se javijo na igrišču Hermesa zaradi gostovanja v Mariboru sledeči gg. sodniki: Macoratti, Joksič, Dolinar, Pečar. Inž. Jesih, Kos, Jordan, Vrhovnik, Lukežič, Škrl, Erlih, Hobaher, Dorčec — istočasno se vabijo tudi ostali gg. sodniki, kateri želijo iti v Maribor, ker je gostovanje v Mariboru združeno z izletom vseh sodnikov.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 5. avgusta: 12.00 Šramli in podobne skupine (plošče) 12.45 Poročila, vreme 13.00 Čas, spored, obvestila 13.15 Operna glasba (Radijski orkester) 14.00 Vreme, borza 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila 19.30 Nac. ura: Žetveni običaji in obredi v Jugoslaviji (Franič iz Zagreba) 19.50 Otroška ura (ga. Cirila Škerlj-Medvedova) 20.10 Zdravniška ura (g. dr. Ivo Pirc) 20.30 Violinski koncert Petra Freunda iz Novega Sada, pri klavirju: Tereza Freund 21.15 Akademski pevski kvintet 22.00 Čas, vreme, poročila, spored 22.20 Prenos plesne glasbe iz Park hotela na Bledu (plesni orkester Erich Hersc).

Drugi programi

Sreda, 5. avgusta: Belgrad I.: 19.50 Ljubezenske pesmi 20.30 Vokalni koncert 20.30 Humoristični časopis 21.30 Prenos iz Ljubljane 22.00 Reportaža z berlinske olimpijade 32.15 Hindemithov trio — *Belgrad II.:* 20.00 Jugoslovanski izvoz (Skerl) — *Zagreb:* 20.30 Prenos iz Ljubljane 22.30 lošče 23.00 Koncert zagrebške filharmonije (iz Kotora) — *Dunaj:* 19.40 Pester večer 21.00 Prenos iz Mozartovega koncerta iz Solnograda 22.50 Šramel 23.50 Plesne plošče — *Budimpešta:* 20.40 Pester večer 23.00 Jazz — *Trst-Milan:* 17.15 Volina 20.40 Simfonični koncert — *Rim-Bari:* 17.15 Vokalni koncert 20.40 Orkestralni koncert 22.30 Plesna glasba — *Praga:* 19.20 Operni večer 20.30 Plošče 20.45 Radijski orkester 22.15 Plesna glasba — *Varšava:* 20.00 lošče 21.00 Rubinsteinov koncert 21.30 Poljske arije 22.35 Poljska glasba 23.00 Plesna glasba — *Vsa Nemčija:* 20.20 Večer lahke glasbe (iz Berlina).

Šoštanj

Duhovniške izpremembe v Šaleški dekaniji. — G. Matej Weis, župnik v Skalah, je imenovan duhovnim svetnikom lavantinske škofije. Čestitamo! Škalski paklan g. Martin Ljupše je premeščen v Celje, na njegovo mesto pride novomašnik gosp. Ravra Ivan iz Sv. Marjete pri Ptuju. Kaplan pri Sv. Mihaelu pri Šoštanju g. Zličar Ivan je premeščen v Maribor, na njegovo mesto pa pride novomašnik g. Jelar Franc.

Slovo g. Blatnika. Te dni je zapustil Šoštanj g. Blatnik Franjo, preglednik tukajšnjega oddelka finančne kontrole. Skoraj 4 in pol leta smo bili Šoštanjčani deležni njegove ljubeznivosti, objektivnosti ter velike naklonjenosti, ki jo je izkazoval vsakemu v uradu ali izven službe. V novem kraju, v Dravogradu mu želimo vso srečo!

9 : 1. — Odkar se je razšel Športni klub Šoštanj, so naši nogometaši ostali brez igrišča, šoštanjsko športno občinstvo pa brez tekem. »Slov. dom« je že poročal, da snujejo tukajšnji športniki nov klub, ki bi naj zopet zbral igralce in oskrbel igrišče. Minulo nedeljo so ti nogometaši odigrali svojo prvo tekmo v Slovenjgradcu proti tamošnjemu klubu. Kljub dolgemu odmoru, ki ga imajo šoštanjski igralci za seboj, so prav dobro zaigrali in porazili nasprotnika v razmerju 9 : 1. V formi je bil posebno napad, ki je izvedel nekaj odličnih prodorov na nasprotnikova vrata. Sodil je gosp. Mlakar.

V Hudi luknji se je vršila preteklo nedeljo prva prireditev po lanski slavnostni otvoritvi. Od blizu in daleč so prihiteli številni občudovalci te še vse premalo znane podzemeljske jame in njenih krasot in skrivnosti. Društvo »Speleus«, ki skrbi za raziskovanje in oskrbovanje jame, je z nedeljsko prireditvijo zopet storilo korak dalje k spoznavanju Hude luknje. Spet so mnogi prvič gledali podzemeljske dvorane, strmeli v kapnike in prisluhnili veličastnemu donenju slapa. Doslej je Huda luknja dostopna 500 m globoko. Društvo »Speleus« je uredilo pota po votlini, zgradilo mostovja in stopnišča, tako da je posetnikom mogoč ogled jame brez težav in nevarnosti. Huda luknja ni pomembna samo po svojih lepotah in zanimivostih, ampak ima za seboj tudi zaslužno preteklost. V prejšnjem stoletju so se v jami vršile vsakoletne narodne prireditve Slovencev. Tu so se pomenili, kar se drugod niso smeli. Naposled je, nekaj let pred vojno, avstro-ogrska oblast prepovedala te prireditve in jamo zaprla.

Mutasti berač je spregovoril

Aretiran, ker je vrgel podarjeno žemljo v obraz

Maribor, 4. avg.

Po čudnem naključju je policija razkrinkala spretno beraško dvojico, ki je zadnje čase oblezla ves Maribor ter umela na naravnost izsiljevalen način beračiti. Ta dva berača sta bila mutec in njegov vodnik. Oba sta imela uradna potrdila o upravičenosti beraškega poklica in neka oblastvena priporočila, kot jih ima večina revežev, ki se zatečejo k nam iz južnih krajev. Nastopala sta oblastno in predrzno, pa ravno ta predrznost jima je bila v pogubo. V magdalenskem predmestju sta prosila neko gospo za miloščino in ta jima je dala žemljo. To pa je mutca tako razjarilo, da je žemljo vrgel gospej nazaj v obraz. Prizor je opazoval stražnik ter kratkomalo oba berača aretiral. Izkazalo se je, da sta to dva »nobel« berača, ki imata celo svoj voz in konja ter tako potujeta po državi. Spremljevalec mutca, neki Mustafa Džafič iz Brčkega, je imel s seboj celo svojo ženo, stanovali pa so v neki gostilni na Tržaški cesti. Džafiča in njegovo ženo je policija izgnala iz mesta, mutca, ki naj bi se glasom izkaznice zval Huso Bavalič, pa so si hoteli na policiji malo natančneje ogledati. Poskus se je posrečil, ker je mutec na splošno začudenje danes nenadoma — spregovoril. Izjavil je, da se piše Husejn Mašič, star je 16 let ter doma iz Dobrepolja pri Maglaju v Bosni. Džafič ga je pregovoril, da se je delal mutastega in tako sta se vozila iz mesta v mesto ter beračila. Posel se jima je dobro izplačal. Govorečega mutca je policija obdržala še naprej v zaporu, ker domnevajo, da ima najbrže še kake druge pregrehe na vesti.

Ljubljana brez industrijske četrti

Ljubljana, 4. avgusta.

Včeraj se je na sreskem načelstvu Ljubljana-okolica mudila komisija, ki je ugotovila škodljivost za zdravje osebja, ki mora v teh prostorih opravljati svojo službo. Razmere v prostorih so tako obupne, da se v tem ne more zlepa primerjati kaka druga uradna stavba s sreskim načelstvom.

Pri ogledu na licu mesta se je zopet pokazala posebna neprijetnost Ljubljane, ki prihaja vedno bolj na dan in ki bo končno v interesu mestnega prebivalstva zahtevala svojo rešitev: Ljubljana nima industrijske četrti.

Vsako mesto, celo mestece, ima svoj posebni del, v katerem se smejo zidati tovarne. V drugih mestnih delih se tovarne ne smejo zidati, ali pa pod prav posebnimi pogoji. Da vsako mesto pri svojem regulacijskem načrtu tako striktno upošteva in uveljavlja načela, da se smejo zidati tovarne samo v gotovem delu mesta, je popolnoma razumljivo. Glavna smernica, ki jo pri tem upoštevajo, je to, da morajo stati tovarne in njih dimniki v takem kraju, kjer so zračni tokovi usmerjeni proč od mesta. Na ta način odvajajo ti zračni tokovi ves dim in okuženi zrak, ki nastaja in se zbira okrog tovarn, ven iz mesta.

V Ljubljani je to vse drugače. Sploh nimamo za graditev tovarn odrejenih nikakih mest, oziroma tega vsaj bilo ni, in tako lahko vidimo tovarniške dimnike na vseh mogočih koncih mesta, v centru in na periferiji. Iz teh dimnikov se vali dim, ki se ob lepem vremenu vsaj kolikor toliko dviga iznad mesta. Čim pa pritisne slabo vreme, se vali dim proti tlom, napolni ljubljanske ulice in iz njih prehaja v stanovanja. Da bi Ljubljančani v poletnem času zapirali okna, tega menda ne bo nihče zahteval. Če pa puste ob slabem vremenu okna dalje časa odprta, morajo vedeti, da bo njih stanovanja napolnil tovarniški dim, ali pa vsaj po tem dimu okuženi zrak.

Vse te neprijetnosti čutijo posebno v prostorih sreskega načelstva. Tam sedi v ozkih pisarnah po 6 in sedem uradnikov ali uradnic; popolnoma razumljivo je, da morajo ob takem številu imeti neprestano odprta okna. V soseščini je tovarna. Iz njenega dimnika se vali dim, — posebno ob slabem vremenu, — po ozkih ulicah in od tam se priplazi v uradne prostore. Uradništvo na ta način ni samo prisiljeno, da poleg prenapetosti prenaša še iz tovarne okuženi zrak. O obupnih razmerah, ki vladajo v poslopju radi vlage, pa je škoda izgubljati vsake besede: poslopje stoji na vodnih izvirkih, zidano je z golovškim kamnom, katerega posebna lastnost je v tem, da rad vsrkava vodo, ni pa poslopje izolirano proti vlagi ne horizontalno, ne vertikalno. Posledice so temu primerne. Uradništvo neprestano boleha, mora na bolezenske dopuste, zaznamujejo že en smrtni slučaj, katerega krivda leži izključno na teh razmerah, eden je oslepel, nad polovica uradništva pa ima opravka z revmatizmom.

Vse to so stvari, ki prestolnemu slovenskemu mestu ne morejo biti v čast. Kar je bilo zgrešeno glede zidanja tovarn, se sedaj ne da popraviti, ker tovarn sedaj ne morejo podirati. Je pa nujno potrebno, da nekatera uradna poslopja, kakor je n. pr. poslopje sreskega načelstva, ki je že samo na sebi primerno kvečjemu še za kake zapore, uporabijo za kaj drugega, uradne lokale pa namestijo tja in tako, da uradništvo ne bo hodilo v službo zapravljat svojega zdravja.

Cena prenočišč v Ljubljani

Ljubljana, 5. avgusta

Večkrat pridejo v Ljubljano večje skupine ljudi, večinoma iz srednjih slojev, ki se na kaki poti žele za nekaj dni ustaviti tudi v Ljubljani. Velikokrat pa tudi razne prireditve zberejo v Ljubljani veliko deželanov in tudi tujcev, ki po svojih imovinskih razmerah ne računajo s prenočevanjem v hotelih. Tujsko-prometni svet ljubljanskega mestnega poglavarstva ima za take prilike že nekaj nad 10 let večje število postelj, na katerih si potujoči lahok odpočijejo. Do sedaj so bile te postelje postavljene deloma v areni Narodnega doma, deloma v šentpeterski vojašnici, dokler se ni tja vselila zaloga šolskih knjig, deloma pa po raznih šolah. Ker pa ta raznešenost na toliko strani v upravnem oziru ni bila praktična, pa tudi gospodarsko ni prinašala tistih koristi, ki bi jih lahko, je tujsko-prometni svet na nasvet in željo gospoda mestnega župana dr. J. Adlešiča vse te postelje zbral in jih postavil samo po mestnih hišah in sicer za ženske 32 v Mestni ženski realni gimnaziji (Licej) na Bleiweisovi cesti, za moške pa 40 postelj v drugi mestni šoli na Grabnu, Cojzova cesta. Vse te postelje so prav lične, železne z blazinami z morsko travo. Poleg tega pa ima tujsko-prometni svet še 108 slamnjač, ki pa pridejo v poštev samo v časih velikega navala.

Vsaka skupina, pa tudi posameznik, ki pride v Ljubljano, pa se ne more poslužiti hotela, lahko tukaj za malenkostno denarno odškodnino prav udobno prenočuje, ženske v Liceju, moški pa v šoli na Grabnu. Tisti, ki pridejo v Ljubljano tekom dopoldanskih uradnih ur, do 2 popoldne, naj se oglasijo pri g. ravnatelju Šebeniku D. na ljubljanskem mestnem poglavarstvu (odpravništvo), Mestni trg 27, III. nadstr. Ako pa pridejo pozno popoldne ali proti večeru, pa naj se oglasijo naravnost pri hišniku zgoraj omenjenih šol. Tega prenočevanja se zlasti skupine, ki prihajajo iz južnih delov države pridno poslužujejo v svoje popolno zadovoljstvo. Pa tudi inozemci, zlasti šole, se večkrat oglasijo pri tujsko-prometnem svetu in so s prenočevanjem, tako z ozirom na ceno, kakor z ozirom na čistočo in udobnost popolnoma zadovoljni. Cena se ravna po pomenu, ki ga društvo ali izlet ima za naše gospodarstvo ali kulturo, in po imovinskih razmerah prenočevalcev. V nobenem slučaju pa ne preseže vsote, ki je ne bi zmogel človek srednjega sloja, ki bi se čez noč rad odpočil, pa si ne more privoščiti prenočevanja v hotelu.

Tujsko-prometni svet ljubljanskega mestnega poglavarstva posodi iz te svoje zaloge postelje tudi na deželo društvom ali počitniškim kolonijam, seveda le proti poroštvu za morebitne poškodbe in proti skromni odškodnini. Tako je letos posodil 20 postelj z vsemi pripadajočimi potrebščinami Jadralni sekciji Aerokluba za brezmotorno letalsko šolo na Blokah. — Gotovo je, da ta ustanova tujsko-prometnega sveta hotelom in obrtnim prenočevališčem prav nič ne more škodovati, saj sprejema pod svojo streho le take ljudi, ki se v nobenem slučaju ne bi zatekli v hotel ali prenočevališče, ampak bi pač nekje prebili noč. Pač pa jim koristi, ker z vsako skupino pride nekaj ljudi, ki prenočujejo v hotelu.

Pod protektoratom štirih mini: o /

Svetovni perutninarski kongres v Lipskem

Leipzig (Lipsko) začetkom avg.

Znanost, industrija, zgodovina: to je Leipzig. Razočaran in presenečen gleda tujec, ko pride te dni v Leipzig. Pred glavnim kolodvorom, ki je največji v Evropi (nekateri trdijo, da je novi kolodvor v Milanu največji, Nemci pa tega nočejo in ne morejo verjeti), bi morale sprejeti tujca državne zastave tretjega rajha. Pa se te zastave nekako izgubijo v pestri sliki zastav vseh mogočih držav sveta. Na visokih drogovih pred kolodvorom visi tu 41 zastav najrazličnejših barv. Tudi nekatere eksotične so vmes: saj so tu zastopane med drugimi države in narodnosti Egipta, Argentine, Avstralije, Ceylona, Kitajske, Ekvatorja, Haiti, Indije, Malte, Nikaragua, Nizozemske Indije, Južnoafrikanske unije, Južne Rodezije, Turčije, Urugvaja itd. Vse te naštete in še mnogo drugih držav in dežel je zastopanih na VI. svetovni perutninarski razstavi, ki je že od 24. t. m. v Leipzigu. Z razstavo je združen VI. perutninarski svetovni kongres, ki je še važnejši kakor razstava. Ta je privabil v Leipzig znanstvenike: teoretike in praktike vsega sveta. Protektorat kongresa so prevzeli kar štirje državni ministri: za prehrano in kmetijstvo, za zunanje zadeve, za notranje zadeve, za znanost, vzgojo in narodno izobrazbo. Še bolj pester je častni odbor. To kaže na velik pomen, ki ga ima ta kongres in na pomen, ki ga tudi priznavajo glavni predstavniki nemške države. Nadžupan mesta Leipzig je priredil gostom — udeležencem kongresa — v prostorih novega magistrata lep sprejemni večer, na katerega je prišel tudi državni minister za prehrano in kmetijstvo R. Walter Darré.

Razstava sama je izredno skrbno urejena; razstavljenih je več kakor 3000 živali, petelinje petje in kikirikanje se razlega daleč preko razstavnih prostorov tja do spomenika bitke narodov v ozadju. Tudi Jugoslovani so zastopani na kongresu in razstavi. Med drugimi je tu pomočnik našega ministra za kmetijstvo inž. Novakovič, nadalje univerzitetni profesor in senator dr. Ulmansky in mnogi drugi. Slovenijo zastopa inž. Lam. Muri iz Ljubljane. Tudi razstave same so se udeležili Slovenci. O razstavi sami bodo gotovo pisali strokovnjaki in tudi vaših bralcev to ne bo toliko zanimalo. Le to kritiko sem slišal, da so pri organizaciji razstave delali spet vse preveč centralistično in so se premalo obračali organizatorji našega dela razstave na gospodarsko stran vseh delov države. Na razstavi ni nobenega slovenskega lista (tudi ne hrvatskega) o reji perutnine in malih živali, četudi imamo take liste in najbrž celo bolje urejevane, kakor pa v Belgradu. Izgleda, da banska uprava k organizaciji ni bila poklicana, ker si drugače ne morem razlagati, da je tu razstavljena samo literatura v cirilici.

Če bo kdo obiskal Leipzig, mu ne bi priporočal, da potuje sem s svojo ženo. Tu je centrum krznarstva, izbira vseh mogočih kož vseh mogočih živali, pa je gotovo, da zaradi visokih cen ne bi mogel nikdar ugoditi željam. In te želje navadno niso male.

Velik in lep je Leipzig; skoraj tričetrt milijona je tu zbranih, trgovina cvete, tudi industrija dela. Zgodovino ima Leipzig tudi in to še kulturno. Njegova univerza je stara preko 500 let. Na zgodovinsko bitko narodov 18. oktobra 1813 pa spominja največji spomenik Nemčije, kateremu bo pač malo enakih po svetu.

Oči in ušesa vseh bodo te dni usmerjene v Berlin, pa nič zato slabega, če za izpremembo prinese vaš list še kako notico z ostalega dela Nemčije.

Razstava kamniških in okoliških obrtnikov

Nedelja, 2. avgusta, je bila v Kamniku izredno živahna in je mesto dobilo pravo slavnostno lice. Med domačini se je mešalo mnogo tujih obrazov in povsod je bilo opaziti večji promet. Glavni vrvež je bil na glavnem trgu, kjer smo pričakovali predstavnike tuk. oblastev in gospodarskih ustanov. Prišli so tudi odlični predstavniki gospodarskih organizacij iz Ljubljane in sicer gg. **dr. Logar,** komisar zbornice TOI, komandant mesta podpolkovnik **Paunovič** s svojim adjutantom kapetanom **J. Turkom,** okr. načelnik **Kosi,** dekan **Riharv** zastopstvu cerkvene oblasti in kat. prosv. društva »Kamnik«, predsednik mestne občine **Strgar Anton,** ki je obenem tudi predsednik trgovskega gremija za kamniški okraj, banski svetnik **dr. Fran Vidic,** okraj. zdrav. inšpektor **dr. Polec Julij, Iglič,** predsednik okrož. odb. zv. obrt. društev ter **Mihelčič** s člani osred. društva jug. obrt. za dravsko banovino.

Pozdrav in nagovor je imel predsednik razstavljalnega odbora g. **Mejač** Miha, nakar so govorili še sledeči gg.: **dr. Logar** v imenu zbornice TOI, **Strgar Anton,** kot župan in predsednik trg. gremija, okr. načelnik Kosi, Iglič in Mihelčič, nato je razstavo otvoril z lepim in stvarnim govorom častni predsednik kamniškega obrtnega društva Pollak J., nakar so vsi odšli v notranje prostore narodne šole, da si ogledajo drugo zanimivo razstavo kamniških in okoliških obrtnikov. Takoj po otvoritvi je mestna godba pričela na glavnem trgu s promenadnim koncertom, ki je trajal vse do poldneva, obiskovalci pa so kar trumoma drli v prostore razstave ter so se o vseh pestro in solidno izdelanih predmetih posameznih obrtnikov zelo pohvalno in laskavo izražali.

Nekaj posebno privlačnega je oddelek mladega in agilnega tapetniškega mojstra g. Prodnik Petra, ki je šele pred nekaj dnevi odprl svojo delavnico za »splošno tapetništvo« (začasno) v Strahovici pri Kamniku. Njegovi izdelki so res tako precizno in mojstrsko izdelani, da bi jih mirne duše razstavil v vseh velemestih.

Potrebno je, da si pokličemo nazaj vso dolgo dobo našega obrtništva, ki do lanskega leta ni še prirejalo razstav, in pokazala se je potreba, da se slične razstave prirede vsako leto, ki bi dale obrtnikom mnogo pobud, ter zlasti poživile vero v lastno delo in uspeh.

Obisk pestre kamniške obrtne razstave najtopleje priporočamo! — Ob zaključku lista smo prejeli še poročilo, da je danes okrog 5 popoldne obiskal obrtno razstavo minister za trgovino, obrt in industrijo g. dr. **Kožulj,** s spremstvom šefa svojega kabineta. Na razstavi se je dolgo časa zadržal ter se v splošnem zelo pohvalno izrazil. Nato se je na Šutni ustavil pri g. Jeretinu, trgovcu s klobuki, in pa v tovarni »Jugopamuk«, tkalnica družbe gg. Čeh in Nemec, kjer je kupil tudi nekaj blaga. Hotel si je nadalje g. minister ogledati še tovarno Titan na Perovem. Ker pa je bil obrat že ustavljen, se je vrnil z avtom in nadaljeval pot proti Bledu.

Maribor

Prepovedano fotografiranje. - Na razstavišču Mariborskega tedna je prepovedano fotografiranje letalske razstave. Nekateri so imeli zaradi tega velike sitnosti.

Film o protiplinski obrambi se predvaja vsak dan ob 11 v Grajskem kinu. Predvajanje pestrega in zanimivega filma traja eno uro.

Predstava »Slehernika« na prostem v Ljudskem vrtu v soboto in nedeljo obeta biti najuspelejša prireditev Mariborskega tedna. V soboto bo predstava zvečer, v nedeljo pa popoldne. Vstopnice si nabavite v predprodaji.

Tragedija v severni steni v Eigerja

(Nadaljevanje.)

Polni mladostne, neugnane podjetnosti so vstopili 18. julija letos v severno steno Eigerja. Vreme je bilo spočetka ugodno. Plezalci so hitro napredovali po zaledenelih žlebovih in gvozdili en kamin za drugim v izredno kratkem času. Prečkali so snežne in prodnate police v stalni nevarnosti pred ledenimi in snežnimi plazovi. Z vsako pridobljeno dolžino vrvi so naraščale težkoče. Ure in ure je trajalo, preden so zmagali kratko, toda silovito strmo in gladko skalno rebro. Droben dež je začel rositi, megle so ovijale steno, se spet razgrinjale, toda vedno znova kipele iz potuhnjenih brezen in zapirale orientacijo v terenu. Vsi premočeni in premraženi so bivakirali na skrajno neugodnem mestu, le za silo varovani s klini, karabinerji in vrvnimi zankami. Noč brez konca in kraja ni prinesla izčrpanim ljudem prav nobenega počitka. Z okornimi, trudnimi udi so drugi dan le s polovično silo nadaljevali boj s steno. Moč je pohajala, ker se v steni tudi niso mogli silovitemu naporu odgovarjajoče nahraniti. Vabila jih je zapeljivo olimpijska nedelja (kot sta jo za prvi vzpon po severni steni Materhorna prejela brata Franz in Toni Schmid); tudi Hitler bi ju bil gotovo sprejel v avdijenci ali pa ju vsaj počastil s pismom — kakor na pr. Schmelinga po njegovi zmagi nad črncem Joe Louisom. Fa[illegible]morgana! Vse štiri je stena zaznamenovala za [illegible]e žrtve. Vsi štirje so našli že tisočletja zanje izkopane grobove v brezdanjih gubah ledenega krila krute gore. Zahrbtna smrt jim je zlomila tilnike, razbila glave, polomila ude in na telesne ostanke pritisnila ostudni pečat trohnobe.

Plezalci so prestali dva skrajno mučna in dolga bivaka na eksponiranih mestih. Po celodnevnem, nadvse napornem plezanju, kjer jim je na vsakem koraku sledila mučna zavest, da je smrt nekje v bližini, da pazi na vsak stop, na vsak prijem, da neštetokrat poskuša prestreči roko, ki seže za šibek skalni rob, po vseh naporih nove muke in noč z ledenim, bridkim mra-

Pot po severni steni Eigerja, ki je zadnjič vodila v smrt štiri mlade hribolazce.

zom. Doli na ravnem je v luksuzno opremljenih švicarskih hotelih igral jazz, avtomobili so švigali, življenje brez skrbi cvetelo, Američanke v svilenih nogavicah in čevljih z visokimi petami flirtale ob apartni kulisariji mogočne Eigerjeve stene z našemljenimi dandyji v alpskih dokolenkah in haferlih — na verandi krasnega hotela, ki nudi »veličasten razgled na orjake Bernskega gorskega sveta«. Tudi v steni je vladala smrtna tišina, tišina smrti, tema, mraz, noč, večno prokletstvo ledu in zakrknjenosti. Edino od časa do časa so težki, pridušeni vzdihi kakor na nevidnih perotih preleteli zapuščene, mračne grape; vzdihi vetra ali tožeči glasovi bednih duš, ki so morale v tej obupni divjini pustiti svoja cvetoča telesa, — brez pogreba, brez žalostink, brez cvetja in nagrobnih govorov — niti pes ni tulil za njimi, ko so končali.

Kaj neki so morali premišljevati ti samotni ljudje v poslednji noči pred smrtjo? Kakšne misli in prividi so neki begali po njihovih utrujenih glavah, ko so se njih uboga in do konca premražena telesa tresla in drgetala od mraza, ne da bi mogla obvladati, ko so jim same od sebe, brez miru šklepetale čeljusti, da so slišali drug drugega, ko so jim vse težke, dolge nočne ure šklepetali zobje. Gotovo so mislili na dva dolga, naporna dneva, na zamolkli, sovražni sijaj zelenkastega ledu, na črne, prepreče skale, zoprno mokre in odbijajoče kakor gruča močeradov. Za nje zelene doline ob vznožju niso pomenile lepote, udobnosti in miru. Na izpostavljenih mestih je nad vso ravninsko lepoto, zeleno, svežo in bujno, neprestano lebdela strašna tenčica smrtne slutnje: tako daleč je bilo že vse to, vse to je bilo nekdaj drugič, nekje daleč, kakor bi bilo že pred davnimi, davnimi leti. Edino nekaj je bilo vsak dan zanje važno, metri pod njimi, metri nad njimi in silovita ekspozicija, omotica višine. Kakor v ledu, stopi v skalah, oprimki, brnenje karabinerjev, donenje klinov in nasilno hreščanje ledu, ki ga je plaz razbijal po bližnjih grapah. Boj za življenje, upor smrti do zadnjega, volja do zmage. Mislili so morda to zadnjo noč že, kaj bodo rekle njih matere, kako si bodo pulile lase z glave, kako bodo po njih hišah tiše hodili in polglasno govorili, kako bodo jokala njih dekleta — če jih slučajno ne bi bilo več nazaj. Vedno bolj je dozorevala v njihovih izčrpanih telesih misel, da bo bolje, če se umaknejo: dovolj je borbe s steno, če ne gre, ne gre. Treba je rešiti vsaj golo življenje, — če bo še šlo. Naskakovalna, podjetna borba s steno se je spremenila v tiho, že napol obupano borbo za lastno bedno, golo življenje.

(Dalje sledi.)

Zadnji dnevi Maksima Gorkega

Ni še dolgo od tega, kar je umrl veliki ruski pisatelj Maksim Gorki. Ljudi, ki so brali skladovnico njegovih spisov, zanima predvsem, kakšni so bili zadnji dnevi velikega pisatelja. Neposredne priče zadnjih ur in zadnjih trenutkov Maksima Gorkega so zdravniki, ki so bolnika skušali rešiti.

Vse do zadnjega trenutka niso niti zdravniki mislili, da se bo bolezen Gorkega tako žalostno končala. Bolnikovo stanje se je neprenehoma menjalo. Zdaj se mu je nenadno izboljšalo, potem pa kar na migljaj poslabšalo tako, da so mislili, da ga bo konec.

Dne 8. junija so Maksima Gorkega obiskali boljševiški mogočniki Stalin, Molotov in Vorošilov. To je bil Gorkemu dokaz, da je spet prišel v milost pri boljševiških krogih, ki so ga že nekaj let postrani gledali, tako da ni mogel niti na zdravljenje v Capri, pri Neaplju. Po tem obisku je Gorki sam izjavil, da se mu zdi, da bo ozdravel. Prof. Speranski je dejal: »Celih 12 noči sem prebil poleg bolnika. Bil sem priča, ko se mu je stanje izboljšalo in je bil Gorki na pogled čil. Govoril je s svojo navadno zafrkljivostjo in zasmehoval svojo slabost. Videl pa sem ga tudi v mrzličnem nemiru, brigal sem se zanj v trenutkih, ko se mu je bledlo. Bil je zmeraj nenavadno pokoren bolnik, potrpežljiv ter je brez ugovarjanja ipolnjeval vsa naročila zdravnikov. Najbolj me je ganilo to, da ni nikdar niti besede govoril o sebi in o tako zvanih svojih osebnih stvareh.

V jasnih trenutkih je Gorki slutil ali pa uganil, da je njegovo stanje slabo in da umira. Gin ljivo pa je bilo, da o tem sploh ni govoril. Edino na naše stalne trditve, da mu je boljše in da bo kmalu spet zdrav, je v šali odgovarjal: »To je prijetno, čeprav ni verjetno.« Zadnjih 24 ur pa se sploh ni zavedel.«

Dr. Levin, dolgoletni zdravnik Gorkija pripoveduje: »10 let sem se kot zdravnik brigal in skrbel za Alekseja Maksimoviča. V teh 10 letih je bilo to šesto obolenje zaradi gripe. Vsako pot je bolezen spremljal bronhitis in vnetje pljuč. Gorkij je zmeraj težko prenašal to bolezen. Tako od prvega dne, ko je obolel, smo živeli v strahu.«

Veliki pisatelj, ki nas je zapustil, je spadal med tiste ljudi, ki dosežejo 100 let. Gorkij bi bil 100 let tudi doživel, če bi ne bil pred 40 leti prestal težke jetike. Zadnje dni svojega življenja je bolnik bledel in neprestano govoril: »Vojske bodo. Moramo se pripraviti... Ne smemo biti iznenadeni...«

Z odločno uporabo vseh sredstev, ki bi mogle izboljšati delovanje v krvnem obtoku in v dihanju se je posrečilo, da so zdravniki bitje njegovega srca vzdrževali vse do jutra 18. junija. Ponoči med 17. in 18. junijem je Gorkij izgubil zavest. Ob 10 dopoldne naprej ja začelo delovanje srca naglo slabeti in smrt je nastopila ob 11. uri in 10 minut v 69. letu njegovega življenja.

Seciranje telesa pokojnega pisatelja je izvršil prof. I. V. Davidovskij v prisotnosti nekaj profesorjev medicine. Njegovo poročilo o vzrokih smrti se glasi:

»Smrt A. M. Gorkega je nastopila v zvezi z nevarnim vnetjem dolgega dela levih pljuč, ki se je naglo širilo ter izzvalo srčno paralizo. Da je bolezen tako težko potekala in da se je tako usodno končala, se mnogo pomagale kronične spremembe v obeh pljučnih krilih — bronhoekstaza, skleroza, emfizem ter popolno zraščanje pleuralnih votlin ter negibnost prsnega koša zaradi trdega hrustančevja med rebri.

To vse je že pred boleznijo povzročalo težko dihanje, ki se je med boleznijo še poslabšalo.«

Možgane Gorkega so dali Zavodu za možgane v Moskvi. Ta se bavi s proučavanjem možganov slavnih ljudi. Gorkega možgane bodo kmalu razrezali na desetinko milimetra tenke lističe in jih mikro-fotografirali, da bi ugotovili, če je njegova genijalnost bila odvisna od večjega ali manjšega števila zavojev v možganski mreni. Možgane bodo tudi odlili v mavcu in tako človeštvu za zmeraj ohranili njihovo obliko in podobo...

Včasih so možgani velikih ljudi imeli mirnejšo in lepšo usodo.

Brionski otoki in mrzlica

Kakor poročajo listi, je italijanska vlada kupila Brionske otoke z vsemi njihovimi modernimi letoviščarskimi napravami, z velikimi hoteli in igrišči za kolo. Cena je bila 10 milijonov lir, kar je naravnost smešno. Otoki leže tik pred istrsko obalo in so bili včasih gnezdo malarije, zamočvirjeni in pusti. Toda podjetni Dunajčan Pavel Kuppelwieser jih je 1893 kupil. Kuppelwieser je mislil preurediti v veliko tujsko prometno središče najmodernejšega kova Cerkniško jezero. Toda zaostalosti tamošnjih prebivalcev se je treba zahvaliti, da je šel drugam.

Avgusta meseca 1893 je podjetni Kuppelwieser kupil od nekega gospoda Vildija Brionske otoke. Vildi je bil Portugalec in je kupil otoke nekaj tednov prej za 48.000 goldinarjev. Kuppelwieser pa mu je dal zanje takoj 75.000 gold... Otoki so bili popolnoma neobljudeni in zapuščeni. Pristanišče je bilo zamočvirjena luža, v katero je bilo mogoče priti z morja po ozkem kanalu. Na otokih je rasla ena sama cipresa, nekaj ducatov rožičev, nekaj starih olik, sicer so se povsod širili ogromni kamnolomi in puščava.

Kuppelwieser pa je takoj pogruntal, da bi z malo pameti, preudarnosti in spretnosti bilo mogoče ta kos zemlje ozdraviti, ga olepšati in narediti rodovitnega. Kuppelwieser se je spravil na to in v nekaj letih je to otroško, kamenito puščavo v zgornjem Jadranu spremenil v raj. Najprej je otoke pogozdil, potem pa se je spravil na drugo nalogo, ki je bila težja, kakor prva. Na otokih je razsajala malarija najstrašnejših oblik. Zdelo se je, da bodo zaradi malarije vsi Kuppelwieserjevi načrti padli v vodo.

Toda podjetni mož ni obupal. Stopil je v zvezo s tedaj še malo znanim prof. Kochom iz Berlina, ki se je bavil z raziskovanjem malaričnih vprašanj. Tisti čas je prof. Koch v okolici Rima proučeval malarične pojave. Kuppelwieser je pisal Kochu, naj se odloči, če bi ne bilo primerneje in zložneje, da bi svoje poizkuse vršil na Brionskih otokih. Odgovor od Kocha je kmalu prišel. Odgovoril je, da bo poslal na Brione ravnatelja svojega oddelka na institutu za nalezljive bolezni dr. Froscha in njegovega asistenta dr. Elsnerja.

Čez nekaj dni sta že obadva prišla na Brione. Med razgovorom s Kuppelwieserjem je dr. Frosch zamahnil po zraku, ujel mušico, jo stisnil med dve stekelci, jo izčistil ter položil v svoj beležnik.

Po večerji so šli vsi skupaj na izprehod, nato pa je dr. Frosch kar nenadno odhitel nazaj v hotel, da bi takoj preiskal kri hotelskemu natakarju in možu, ki je prinesel prtljago z ladje v mali hotel. Ta hotel je Kuppelwieser postavil takoj, da mu je služil za bivališče. Potem je zdravnik takoj z mikroskopom preiskal kri in mušice, ki jih je ujel. Kuppelwieser do tedaj sploh ni vedel, da gre pri čudni bolezni, ki je popadala njegove ljudi, za malarijo.

To je samo domneval, drobnogled pa je dokazal, da so vsi ljudje na otoku zastrupljeni z malarijo, komarji pa, katere je ujel, pripadajo vrsti anofeles, ki prenašajo malarijo od bolnih na zdrave.

Potem se je začelo sistematično zdravljenje vseh ljudi, ki so bivali na otokih. Dr. Frosch je vzel vsem krvne preizkušnje in poslal vse v Berlin. Osem dni pozneje je prišel sam dr. Koch na Brione. Zdaj se je pod njegovim vodstvom začel znanstveni boj proti malariji. Preden je preteklo leto so se vsi Kochovi poizkusi izkazali kot učinkoviti. Njegove metode za pobijanje malarije so na Brionih dokazale, da so pravilne. To je bil Kochov veliki uspeh. Poleg Kuppelwieserja je on tisti, ki je iz Brionskih otokov ustvaril raj za mednarodni bogataški svet, ki bo kljub temu, da je Kuppelwieserjeva rodbina te otoke izgubila, še zmeraj nadaljeval svoje brezskrbno življenje na Brionskih otokih.

Računstvo na hitlerjevski način

Po vsem svetu je navada, da se računske naloge za učence osnovnih šol jemljejo iz stvarnega življenja in iz predmetov, katere otrok vidi vsak dan pred seboj. Tako si lažje predstavlja operacije z računi in številkami.

Poglejmo, kako to zahtevo moderno šolske vzgoje izpolnjuje nemška šola in o katerih zadevah in predmetih misli, da najbolj zanimajo otroka v ljudski šoli.

V novi računici za nemške osnovne šole najdemo naloge naslednje vrste:

1. Avijoni za bombardiranje lete podnevi s hitrostjo 280 km na uro, avijoni za ponočno bombardiranje pa 240 km na uro. Izračunajte, koliko časa potrebujejo za pot, ki loči Wroclaw od Prage, München od Strasburga, Köln od Medsa? Praga je, kakor vemo, češko mesto, Strasburg leži v francoski Alzaciji, Medsa pa Lotaringiji. Kakor vidimo, ima ta računska naloga za tretji razred osnovne šole zelo praktičen značaj in namen.

2. Letalska eskadrilja, ki jo tvori 46 bombnih letal, meče bombe na sovražno mesto. Vsako letalo ima 500 bomb. Vsaka bomba tehta 1500 gramov. Izračunajte težo vseh bomb. Koliko požarov bo izbruhnilo, če eksplodira od treh bomb ena in če je treba 20 eksplozij, da povzroče požar?

Računske naloge, kakor nalašč za nežne otroške duše. Naslednja je prav tako sentimentalna kakor prejšnja:

3. Nemški zavezniki so v svetovni vojni mobilizirali 11 in tri četrtine milijonov vojakov, Nemci sami so v 4 in pol letih vojne mobilizirali 13 milijonov 250 tisoč mož in fantov. Sovražniki Nemčije so mobilizirali 47 milijonov vojakov. Koliko sovražnikov je stalo povprečno proti 10 vojakom Osrednjih držav? Svetovna vojna je trajala 1563 dni. Koliko nemških vojakov je žrtvovalo svoje življenje a) na dan, b) na uro? Koliko nemških vojakov je umrlo na minuto?

Naslednje naloge so še bolj poučne.

4. Francija je 1934 potrošila 10 milijard in pol za oboroževanje. Francija šteje 24 milijonov prebivalcev.

Nemci so v istem času potrošili za oboroževanje 650 milijonov mark. Nemčija ima 66 milijonov prebivalcev. Koliko smo potrošili za oboroževanje na enega prebivalca a) v Franciji, b) v Nemčiji?

5. Nemčija je imela do 16. marca 1935 mejo, ki je bila dolga 6000 km. To mejo je čuvalo 100.000 vojakov. Francija pa je imela mejo dolgo 2700 km in je za varstvo meje rabila 600.000 vojakov. Kakšna je bila gostota vojakov na 1 km meje a) v Nemčiji, b) v Franciji? Koliko vojakov bi morala v primeri s Francijo imeti Nemčija?

Podatki te zadnje naloge so danes že zastareli. Zdaj ima Nemčija že gotovo zadostno število vojakov za varstvo svojih meja.

Občudovati je treba »praktično« stran tega nemškega računskega pouka. Učenec se pri takem pouku nauči samo štirih osnovnih računskih načinov, temveč se nauči prištevati tudi čete, bombe, požare in se navadi na sredstva, s katerimi je mogoče ubijati veliko število ljudi.

Na ta način je nemško računstvo za osnovne šole pač primerno dopolnilo k nemškemu zemljepisu in zgodovini. Kakšne ljudi bo vzgojilo, o tem te računske naloge zgovorno pričajo.

Švicar Hans Hug s svojo materjo pozdravlja rojake iz Švice, ki so prišli na olimpijado v Berlin.

Mesto, ki plete

Mestece Tineyc, ki leži ob Visli nasproti Krakova, je veliko središče vsega pletenja na roko v Poljski državi. Pojasnilo je dovolj, če povemo, da to mestece naplete vse poluverje, vse sveatre, vse šale, vse rokavice in nogavice, katere prodajajo velike varšavske trgovine s smučarskimi potrebščinami. Vse to blago napletejo prebivalci tega malega mesteca.

Mesto se bavi s tem opravilom že sto in sto let. Nikdar, odkar pomnijo stari Liri, se ni noben prebivalec tega kraja bavil s čim drugim, kakor s pletenjem. Te obrti so baje prebivalce naučili benediktinci, katere je Boleslav Močni poklical na Poljsko. Njihov samostan leži ne daleč od Tinieca.

Če pridete v mesto, vas preseneti, ko vidite, da moški, ženske in otroci vse križem pletejo. Srečali boste pastirčka, ki žene svoje ovce na pašo in zraven plete. To, kar pleto zamazani poljski pastirčki, bo šlo deloma po vsem svetu, opremljeno s čarobno znamko za volneno blago »Made in England« ali »Made in Czechoslovakia«. 70-letni starci, ki so že popolnoma izgubili vid, kar naprej pletejo, ne da bi kaj mislili ali kaj videli.

Delovni dan v tem pletilskem mestu traja v glavnem po 18 ur. 18-urnik je za te ljudi nekak božji zakon, o katerem sploh nihče več ne premišlja. Treba je delati 18 ur, če si hočejo zaslužiti toliko, da kupijo kak kilogram krompirja, zakaj kruh je v tem mestu redka jed, katero jedo samo po enkrat na teden.

V Tiniecu sta dve vrsti domačih obrtnikov, ki so specialisti za pletenje. Eni kupujejo za lastni denar volno v Krakovu in iz nje pletejo najrazličnejše predmete, katere potem nosijo na sejme v okolico, ali pa v Krakov. Toda teh obrtnikov je zelo malo. Večina je delavcev druge vrste, ki so čisto v rokah posredovalcev. Ti dobavljajo obrtnikom volno in potem kupujejo od njih par nogavic po 20 grošev, kar znaša okrog dinar in pol.

Par nogavic ali rokavic naplete prvovrsten pletilec, če zelo hiti, v treh urah. Poleg tega, da so ti pletilci tako sramotno plačani za svoje delo, morajo blago pošiljati ali ga nositi deset kilometrov daleč.

Iz tega vidimo, da je tudi to idilično mesto pletilcev in pletilk plen naravnost brezsrčnega in nečloveškega izkoriščanja modernega kapitalizma.

Krožni polarni polet Molokova

Znani ruski letalec in polarni raziskovalec Molokov je že odšel iz Moskve v Krasnojarsk. Odtod bo v kratkem poletel na krožni polarni polet. Ta njegova proga bo dolga okoli 30.000 km. Letalec bo letel na tej progi s hidroplanom, ki ima dva motorja. Iz Krasnojarska se bo najprej podal v Japutsk, Okdst, Nogajevo proti Oljutorskem rtiču. Nato bo krenil preko Vlangrskega otoka nazaj v Krasnojarsk. Njegov namen pri tem zračnem potovanju je predvsem ta, da se seznani z razmerami, ki vladajo v tej ledeni pokrajini, istočasno pa tudi z razmerami v vzhodnem sibirskem morju.

Podnajemnik: »Danes pa je bila voda, ki ste mi jo prinesli, da bi se obril, nekoliko prevroča.«
Gospodinja: »Kaj pravite? Voda? Saj sem vam le čaj prinesla.«

Učitelj: »Katere nevarne bolezni poznate?«
A: »Malarijo.«
B: Grižo.«
C: molči. Učitelj mu hoče pomagati: »Kol-, kol-, kol-.«
C na mah odločno: »Kolcanje.«

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

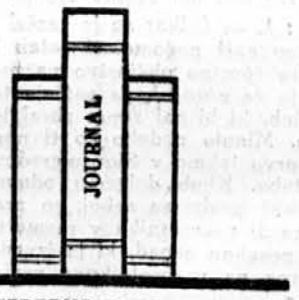

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

19

Zeleni pekel

Večerna zarja je dajala njegovim besedam poudarek, toda Urrio, ki je znal biti včasih trmast kakor mezeg, se je obrnil k meni:

»Če me čez pol ure ne bo nazaj, ustreli. Če odgovorim je dobro, če pa ne, se pelji nazaj na farmo.«

»Zato, da bom slišal, kako me Avstralec pri živem telesu dere,« sem ugovarjal. »Rajši izberem manjše zlo.«

Šele mnogo pozneje sva razumela, kaka silna bedaka sva bila. Tisti trenutek pa nuju je napihoval ponos. Misel, da bi prebila noč brez plemenic ali brez mreže proti komarjem, v družbi besnega jaguarja, naju ni nič plašila.

Smejala sva se jeznemu obrazu gospoda Jose Vaca in se odpravila na pot. Plazila in lezla sva skozi gozd, katerega že leta ni oskrunila človeška noga in kjer je bilo nemogoče, da bi človek uporabljal puško. Po stezi, če moremo govoriti o kaki stezi, je bilo kaj lahko iti, tako obilno je bilo temno zelenega listja oškropljenega s krvjo. Pričakovala sva, da bova za slehernim drevesom zadela na svojega sovražnika. Psa nisva potrebovala, celo za najina nosova, ki sta bila otopela od tobaka, je zadostoval smrad. Vacovi ognjeviti ugovori so doneli vedno bolj daleč od naju.

Čez kake pol ure sva stopila spet na prosto in odkrila, da tvori grmovje, skozi katero sva rinila, le ozek pas, ki teče vzporedno z reko. Sled je držala počez čez majhno prosto planoto proti gostemu, kakih 400 m oddaljenemu gozdičevju. Pustolovsko veselje je dajala najinim telesom napetost, na glas sva se smejala od življenjske radosti.

Svoje dni sva se oba urila v teku, zato sva dosegla mali gozd kakih 60 sekund pozneje. Bila sva brez diha in pokrita z znojem, toda najine oči so zmagovito žarele. Ko sva sopihaje počivala, je sonce zatonilo in stala sva v črni temi.

»To je najin prvi nočni tabor na prostem,« je dejal Urrio ves žareč.

»No, kako ti je pri srcu?«

»Bolje, kakor bi mi bilo brez tebe na farmi,« sem mu odvrnil jaz. »Toda ne posebno dobro. Kako bi bilo, če bi poskusila zakuriti?«

Previdno sva s sproženimi puškami zbrala velik kup suhega lesa in prižgala vžigalico. V malo minutah je plapolal orjaški ogenj, ki sva ga hranila z odlomljenimi vejami. Kmalu so plameni udarjali tri metre visoko in svarili jaguarja.

Zvezde so se začele lesketati, mesec je vstajal, midva pa sva kar naprej sedela in puhala dim iz pip v soju ognja. Nihče od naju ni hotel spati. Naslonila sva se s hrbtoma drug na drugega in prisluškovala sva čudnim lahnim šumom, ki si jih nisva znala razlagati.

Kakor pri potapljajočem se, je šlo mimo naju vse najino prejšnje življenje, med tem sva pa govorila o tem in onem preteklem dogodku, kakor delajo to tovariši, katere druži samota v silnem molku narave. Kresnice so se igrale po noči in tekmovale s komarji. Nenadno so ugašale svoje svetilke, da bi bil lov za njimi težji. Globok mir se nama je kradel v srca in zazibaval najina čutila, ne da bi nama prinesel spanec.

V sivi sopari jutra sva še zmeraj sedela budna, čeprav sva bila skoraj do trdega premražena.

Jaguarja nisva našla. Jutro je izbrisalo smrad po krvi in sled se je izgubila v zankah zelenega pekla.

Ko sva se vrnila na farmo, naju je avstralski prijatelj kritično motril. Toda kljub temu, da je spustil svoj spretni in presenetljivi jezik z brzde, je vendar izjavil, da je nesposoben, da bi vsaj približno označil, kako velika je najina neumnost.

Naju to ni motilo. Take noči zapuščajo v človeku spomine.

Osmo poglavje.

Na Paragvaju ima govorica peruti. Dih skrivnosti, katere si šepetajo ljudje po gričih okoli Cuyabe, predstavlja v 24 urah že vsakdanji pogovor v močvirnatih pokrajinah na jugu. V enem tednu razbobnajo novico že po cestah v Corumbi, v 14 dneh razburi nova govorica ves Asuncion. Preden je pretekel mesec, se že stari gospodje v klubih po Buenos Airesu hihitajo nad krasno pikantno zgodbico.

Samo po sebi umevno, da je to pretiravanje. Toda to pretiravanje ni tako veliko, kakor bi domneval tujec. Ogromni leni ilovnati veletok, v katerem prebivajo piranhe, je izboren prenašalec vesti, zbirka šepetov, ki zbira novice s polovice zemeljske krogle in jih vodi v najbolj nakaženi obliki do vseh farm, vasi in mest, ob svojem štiri tisoč kilometrov dolgem toku.

Nešteto dni smo poslušali senzacijonalne pripovedi o nekem baltiškem inženjerju, ki je zaradi lova na jaguarja izgubil življenje. V deželi, kjer so samo Indijanci poklicni lovci, si je prizadeval, da bi svoje tekmece tolkel na njihovem lastnem področju, v obvladovanju kopja.

V Corumbi je bil njegov sloves že trden. Preteklo leto je ujel štiri mlade jaguarje žive in jih privedel v San Paolo na razstavo. Ker je tako nenadno odšel, je to njegovo osebo zavilo v skrivnostno tančico.

Ko smo se prvič srečali, je veslal v indijanskem čolnu po sredi reke navzdol. Visoko zravnan je stal na koncu čolna in njegov obris se je ostro odražal od večernega neba. V čolnu so se drhte stiskali trije majhni terierji. Mi smo tujca po pomoti imeli za misijonarja.

Zaradi bremena, ki je ležalo na zadnjem koncu, je topa konica čolna molela iz vode in kazala naravnost proti pristajališču pod farmo. Kužki se z navdušenim bevskanjem planili na zemljo in kar plavali v pravi orgiji divjih skokov, kar je pripovedovalo o dolgi poti po vodi. Došlec je prijel svojo puško, pritrdil čoln in korakal čez trato proti hiši.

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 Din, za inozemstvo 25 Din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 2994 in 2996. Uprava: Kopitarjeva 6. Telefon 2992. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Jože Košiček.